

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Barbora Vavřinová

Změny v hodnotových orientacích u mladých lidí

Changes of social orientation for young people

Praha 2010

Vedoucí práce : Mgr. Ludmila Fonferová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, 20. května 2010

.....

podpis studenta

VAVŘINOVÁ, Barbora. *Změny v hodnotových orientacích u mladých lidí = Changes of social orientation for young people*. Praha, 2010-5-20. 67 s. 3 s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Ludmila Fonferová

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na změny v hodnotových orientacích u mladých lidí z hlediska využívání knihoven. Úvodní kapitoly jsou věnovány charakteristice současné mladé generace a jejím hodnotovým orientacím. Dále je popsáno postavení knihovny v dnešním světě. Tato kapitola je konkrétně zaměřena na Knihovnu města Plzně. Kapitola stručně seznamuje s historickým vývojem knihovny a jejími službami a vybavením. Následně jsou k dispozici výsledky průzkumu, který byl prováděn u studentů Univerzity Karlovy v Praze, studentů Západočeské univerzity v Plzni a žáků 3. ročníku Střední odborné školy profesora Švejcara v Plzni. Dále dotazníkový průzkum probíhal přímo v prostorách knihovny a respondenty byli především návštěvníci dané knihovny. Dotazník předkládá výsledky, jež poskytují jasnou představu o tom, jakou hodnotu pro mladé lidi představuje knihovna. Výsledky z průzkumu jsou zahrnuty v poslední kapitole práce. Čtvrtá kapitola se věnuje problematice postavení knihoven vůči internetu. Seznamuje výhodami a nevýhodami internetu, a jaké může hrozit mládeži nebezpečí při jeho častém využívání, pokud nejsou obeznámeni s různými nástrahami, které s sebou internet přináší. Následující kapitola přináší srovnání knihoven v zahraničí s knihovnictvím u nás. Vybrány byly velké knihovny, jako například knihovnictví v USA a Velké Británii, Národní knihovna Austrálie nebo knihovnictví ve Švédsku. Tato kapitola poukazuje na to, jakým způsobem si s postavením mladé generace vůči knihovnám poradily knihovny v jiných zemích. V samotném závěru je pojednáno o dalším předpokládaném vývoji hodnotových orientací u mladých lidí z hlediska knihoven a jsou předloženy návrhy k řešení daného problému. [Autorský abstrakt].

Abstract

The Bachelor's dissertation focuses on the changes of social orientation for young people in light of using the libraries. The introductory chapters are devoted to contemporary characteristic of rising generation and their social orientation. The library situation in today's world is described in the next chapter. The chapter is aimed on City library in Pilsen. The chapter talk about the history of library and the libraries services and equipment. The results of research are disposable in the next chapter. The research was proceed at the Charles university in Prague, at West-Bohemia university in Pilsen and in the third class of the Secondary school of profesor Švejcár in Pilsen. The research was proceed in the library too. The research bring the results which providing the social orientation of young people in light of using the libraries. The results are disposable in the last chapter. The fourth chapter is devoted to library condition in the face of the internet. The chapter is aimed on the advantages and disadvantages of using the internet by young people. The next chapter treat of confrontation the foreign libraries. The important world libraries like a National library in Australia, the libraries in the USA, the libraries in Great Britain or in Sweden were chosen. The chapter bring the inspiration of foreing librarianship. The conclusion is aimed on the supposed development of social orientation of young people in light of using the libraries. The conclusion bring suggestion to problem solving. [Autor's abstract]

Klíčová slova :

hodnotové orientace, veřejné knihovny, školní knihovny, internet, mladá generace

Keywords :

social orientation, public libraries, schoul libraries, internet, young people

OBSAH

PŘEDMLUVA.....	8
1. ÚVOD	10
2. CHARAKTERISTIKA DNEŠNÍ MLÁDEŽE.....	12
2.1 Hodnotové orientace	15
2.1.1 Historický vývoj psychologie hodnot	16
2.1.2 Psychologie hodnot a hodnocení	18
2.2 Hodnotové orientace v průběhu 80. let.....	19
3. KNIHOVNA A JEJÍ ÚLOHA V DNEŠNÍ SPOLEČNOSTI.....	20
3.1 Knihovna města Plzně.....	23
3.1.1 Historie Knihovny města Plzně	24
3.1.2 Aktivity Knihovny města Plzně.....	26
4. KNIHOVNA VERSUS INTERNET.....	29
4.1 Výhody a nevýhody internetu v knihovnách.....	30
4.2 Nebezpečí spojená s využíváním internetu	31
5. AKTIVITY VE VELKÝCH ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH	34
5.1 USA	34
5.1.1 Spolek přátel knihovny	35
5.1.2 Knihy pro miminka	35
5.2 Austrálie.....	36
5.2.1 Books Alive.....	36
5.3 Švédsko.....	37
5.3.1 Mediejukeboxen	37
6. PRŮZKUM ZMĚNY V HODNOTOVÝCH ORIENTACÍCH U MLADÝCH LIDÍ SE ZAMĚŘENÍM NA KNIHOVNU MĚSTA PLZNĚ	38
6.1 Cíl průzkumu.....	38
6.2 Příprava dotazníku.....	39
6.3 Průběh průzkumu.....	40
6.4 Hodnocení a interpretace výsledků	41
6.4.1 Četnost navštěvování knihovny	41

6.4.2 Účel využívání knihovny	42
6.4.3 Hodnocení služeb knihovny	43
6.4.4 Hodnocení nabídky knihovního fondu.....	44
6.4.5 Spokojenost s rozsahem a kvalitou prostor knihovny	46
6.4.6 Hodnocení sociálního zázemí knihovny	47
6.4.7 Spokojenost s technickým vybavením knihovny	48
6.4.8 Vstřícnost pracovníků knihovny.....	49
6.4.9 Úroveň odborných znalostí pracovníků knihovny.....	50
6.4.10 Celková úroveň služeb knihovny.....	51
6.4.11 Služby, které uživatelé knihovny postrádají.....	52
6.4.12 Četnost využívání knihovny při řešení školního či pracovního úkolů	53
6.4.13 Zdroj pro vyhledání kvalitních, hodnotných informací	54
6.4.14 Trávení volného času	55
6.4.15 Důvod nenavštěvování knihovny	56
6.5 Shrnutí	57
ZÁVĚR	58

PŘEDMLUVA

Je až neuvěřitelné, jak rychle se svět mění, rozvíjí se moderní technologie a otevírají se možnosti, o kterých se nám kdysi ani nezdálo. Jak jednoduché je v dnešní době vycestovat do zahraničí, spojit se se svými přáteli na dálku za pomoci moderních technologií. Jen málokdo dnes využívá dopisní papír a obálku, aby kontaktoval své příbuzné, kteří žijí daleko, nebo své blízké, kteří se rozhodli nahlédnout do dalekých krajů, aby okusili tamější život a kulturu. Mladí lidé se v tomto světě rodí, a s naprostou samozřejmostí využívají všech možností moderní doby. Nabízí se otázka, do jaké míry se jedná o přínos a do jaké míry to je spíše na škodu.

Dnešní doba přináší mladým lidem mnoho možností ve výběru vzdělání. Oproti minulým létům, kdy lidé měli velmi snadnou volbu v zaměření jak na střední škole, v učebním oboru či na vysoké škole, dnes se mladým lidem otevírá široká škála oborů. Mladí lidé si mohou vybrat z velkého množství škol a mohou si podat i několik přihlášek najednou. Mládež má tak mnohem větší šance získat velmi kvalitní vzdělání a dosáhnout svého vysněného povolání.

Samotné studium na škole, ať už střední nebo vysoké, je velmi usnadněno a zpříjemněno širokou nabídkou informačních zdrojů. Již v prvních ročnících jsou studenti seznámeni s místy, kde mohou nacházet užitečné informace, které mohou využívat nejen během svého studia, ale jsou tak vybaveni i do budoucího života. Již malé děti na základních školách jsou seznamovány s moderní technikou, jakou jsou například počítače a multimediální výukové programy. Nemají proto problém pracovat s jakýmkoli moderním přístrojem. Děti jsou již schopny veškeré přístroje ovládat intuitivně.

V současné době mají děti takřka volnou cestu do knihovny. Není pro žádného školáka, studenta ani člověka v zaměstnání problém navštívit knihovnu, protože ji lze najít téměř na každém kroku. Knihovny se snaží ze všech sil vyjít vstříc potřebám lidí všech věkových kategorií. Co se týče služeb poskytovaných mladým lidem, velmi dobře se snaží vyrovnat tempu, jakým se vyvíjí naše společnost, a tak se mladí lidé v knihovně mohou setkat s moderními počítači, internetem či výukovými programy.

Nutno ale upozornit i na fakt, že dnešní doba je k mladým lidem také velmi náročná. Na generaci mladých lidí jsou postupem času kladeny stále vyšší nároky než v dřívějších letech. Prioritní hodnotou velké části mladých lidí se stává vzdělání. Je velmi těžké se prosadit v dnešním světě plném počítačů a strojů, které nahrazují lidskou práci a především vyžadují stále vzdělanější lidi, kteří by je dokázali ovládat, programovat, vyrábět a zdokonalovat. V naší společnosti se dnes pohybuje mnoho mladých lidí, kteří studují vysokou školu. Někteří studují dokonce dvě či více vysokých škol najednou. Mezi mladými lidmi se tak objevuje jakási rivalita, která působí jako vzájemná motivace k lepším výkonům ve studiu.

V dřívějších letech každý hovořil svým mateřským jazykem a s tím si také ve většině případů vystačil. V současnosti je až neuvěřitelné, s jakou dokonalostí mladí lidé ovládají jeden a více cizích jazyků. Je to pro jejich budoucnost nezbytné. Naše společnost vyžaduje znalost cizích jazyků. Díky možnostem cestování nejen ze státu do státu, ale i z jednoho kontinentu na druhý kontinent, a to v relativně krátkém čase a dnes i za velmi pohodlných podmínek, tomu ani nemůže být jinak.

V posledních padesáti letech naše, evropská i světová společnost prochází zvláště rozsáhlými i hlubokými změnami. Tyto změny neustávají, naopak se rozšiřuje a prohlubuje jejich rozsah a stále se urychluje jejich tempo. Jsou založeny na rozvoji vědy a techniky a na paralelním růstu ekonomiky, zasahují ovšem do všech oblastí života společnosti a kladou stále větší nároky na všechny její členy, na jejich přípravu a vybavenost. Rychlý technologický rozvoj vede až ke vzniku celých nových hospodářských odvětví, která jsou stále více založena na přímém hospodářském využití nových vědeckých poznatků. Základním předpokladem úspěchu v rozšiřující se hospodářské soutěži se stala vysoká úroveň znalostí (Bílá kniha, 2001, s. 16).

Nové možnosti společenského vzestupu jsou do značné míry vázány právě na vzdělání. Na druhé straně však jsou dnes díky rozmachu vzdělání a zvyšování průměrné vzdělanosti lidé s nižším vzděláním na tom hůře než dříve, kdy většina populace absolvovala jen povinnou školní docházku. Navíc ten, kdo není schopen své vzdělání průběžně obnovovat, rozšiřovat a zvyšovat, rychle se ocitá na okraji společnosti a nemůže se podílet na jejím životě. Rozdílná úroveň vzdělání se dnes stává jednou z rozhodujících příčin společenských rozdílů (Bílá kniha, 2001, s. 16).

1. ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou změny v hodnotových orientacích u mladých lidí. Protože jsem studentkou Ústavu informačních studií a knihovnictví, pojala jsem toto téma z hlediska svého oboru. V bakalářské práci se tedy zajímám o to, jakou hodnotu představuje knihovna pro dnešní mladou generaci. Tato problematika mě velmi zajímala především během školních praxí nebo školních exkurzí, kdy jsem mohla sledovat, kolik mladých lidí navštěvuje knihovnu, za jakým účelem a jaký vztah k ní zaujímá. Tuto problematiku shledávám velmi aktuální, jelikož se nacházíme v době velkého technického rozvoje a knihovny čelí novým technologiím například v podobě internetu a musí se s nimi vyrovnat. Protože je toto téma velmi často řešené a zkoumané, rozhodla jsem se zaměřit na konkrétní knihovnu, a to na Knihovnu města Plzně.

Nejčastějším pojmem, se kterým se lze v mé práci setkat, je pojem hodnota. Jedná se o pojem, který je obtížné definovat. Často se setkáváme s názorem, že hodnotné je to, co uspokojuje naši potřebu. Ovšem v tomto případě můžeme vyslechnout mnoho protichůdných názorů, přece se však shodneme na několika základních hodnotách. Teorií hodnot se zabývá filozofická disciplína zvaná axiologie, jejíž stručná historie je zmíněna v první kapitole.

Hlavní problematikou je mladá generace a její postavení k veřejné knihovně v dnešní době. Proto je důležité vymezit rozdíl mezi školní knihovnou a veřejnou knihovnou. Veřejná knihovna je instituce, která je přístupná veřejnosti bez ohledu na její věk, vzdělání, pohlaví či invaliditu. Veřejná knihovna je často ovládána státními úředníky a financována z veřejných zdrojů. Školní knihovna je chápána jako studijní, informační a čtenářské centrum školy.

Cílem práce je zjistit, na jaké příčce pomyslného žebříčku hodnot mladé generace se nachází Městská knihovna v Plzni. Chtěla jsem zjistit, co mladí lidé od knihovny očekávají, co se jim na knihovně líbí a naopak nelíbí a jaké postavení pro ně knihovna zaujímá vůči internetu.

Abych došla k nějakým výsledkům a mohla učinit závěry, bylo zapotřebí provést průzkum, a to dotazníkovou formou.

První kapitola je věnována charakteristice mladých lidí. Jsou zde charakterizována jednotlivá období vývoje mladého člověka. Na tuto kapitolu navazuje téma hodnotové orientace u mladých lidí, kde je podrobně vysvětlen pojem „hodnota“. Následující kapitola je věnována úloze knihovny v dnešní společnosti, a to především se zřetelem na Knihovnu města Plzně. V kapitole je pojednáno o stručné historii a aktivitách Knihovny města Plzně. V následující kapitole je pojednáno o postavení knihovny vůči internetu a o výhodách a nevýhodách využívání internetu mladou generací. Předposlední kapitola poskytuje zajímavosti o knihovnictví v cizích zemích. Jako příklad jsem zvolila knihovnictví v USA a Velké Británii, ve Švédsku a Národní knihovnu v Austrálii. Tato část práce slouží pro představu, jak se s danou problematikou vypořádávají knihovny v jiných zemích. Poslední kapitola přináší výsledky z dotazníkového průzkumu a obsahuje interakci na dané výsledky. V závěru práce jsem se pokusila navrhnout řešení pro Knihovnu města Plzně, která by napomohla k udržení a pokud možno zvýšení návštěvnosti knihovny především mladými lidmi.

Bakalářská práce je v rozsahu 67 stran textu. Práce byla zpracována za pomoci bibliografických materiálů a odborných článků, které jsou citovány harvardským stylem a zkatologizovány dle normy ISO 690 a ISO 690-2.

Práce má posloužit jednak pro představu, jakou úlohu v dnešní době knihovna zaujímá, jak ji vidí mladá generace a především by měla posloužit knihovnám jako inspirace, jak upravit své prostředí a služby tak, aby neztratily zájem mladých lidí.

Za odborné vedení, péči a cennou pomoc při vypracování této bakalářské práce děkuji paní Mgr. Ludmile Fonferové.

2. Charakteristika dnešní mládeže

V současném světě získává mladý člověk nepochybně více svobody, má širší rozhled v důsledku vzdělání, cestování, moderní techniky. Individuálně může volit v různých oblastech (zaměstnání, trávení volného času, partnera) (Kraus, 1990, s. 9).

Chceme-li charakterizovat současnou populaci mládeže, musíme ji vnímat v dimenzích doby a společenských poměrů, v nichž tato generace dozrává. Mládež nemá jiné názory, jiné pohledy na život a na svět než je ten, který ji obklopuje. Důležité je tedy klást si otázku, zda je dnešní společnost schopna naslouchat a porozumět problémům adolescentů a co je jim schopna nabídnout. Pro knihovnu by toto kritérium mělo být samozřejmostí. Především mládež je jejich hlavní uživatelskou skupinou, a proto by měl být knihovní fond orientován především směrem k mladým lidem.

Hlavními osobnostními znaky mladého člověka je zvýšená míra kritičnosti, přestože oni sami neradi přijímají kritiku, dále touha po samostatnosti, svobodě myšlení a jednání. Mladí lidé těžko uznávají kompromisy a mají tendenci spíše negovat jednání ostatních. K typickým rysům mladého člověka musíme přičíst i touhu po dobrodružství, značnou intenzitu citlivosti a určitou impulsivnost v jednání (Kraus, 1990, s. 9).

V dospívání rozlišujeme zpravidla tři fáze : a) období před dospíváním (prepuberta), 11-13 let, b) dospívání (puberta), 13-15 (16) let, c) dozrávání (postpuberta, adolescence), 15 (16) až 18 (20) let.

V době dospívání začíná u mladého člověka jeho společenský a kulturní rozvoj, podílí se již aktivně na úkolech hospodářsky a společensky významných. Dochází k výrazným změnám v psychickém životě této mládeže (Hyhlík, 1963).

a) Charakteristika období před dospíváním – 11 – 13 let

Rozumové schopnosti mládeže se rozvíjejí vlivem školního vyučování a výchovy i vlivem mimoškolní činnosti. Její paměť začíná být logičtější, mládež již promýšlí a uspořádává si sama uložené učivo. Mládež lépe chápe význam vzdělání a uvědomuje si následky povrchní a nesoustavné práce ve škole. Mládež v tomto věku začíná uvažovat o sobě, přemýšlí o svém budoucím povolání. Typickým rysem mládeže tohoto věku je stálý neklid, sklon k roztěkanosti, nedostatek soustředění na práci, zejména natu, která mládež méně zajímá (Hyhlík, 1963). Mezi jedenáctým až patnáctým rokem se zakládá nutná výbava abstraktního myšlení. Schopnost představit si reálně neexistující, operování s abstraktními pojmy, kombinační schopnosti a hledání alternativních řešení problémů, schopnost reflektovat sebe jako subjekt vlastního myšlení vedou – kromě jiného – i k zvýšenému egocentrismu. Například řešení logických a matematických problémů je založeno na poněkud odlišných operacích a na jiném typu zkušenosti než řešení sociálních situací (Macek, s. 59, 2003).

b) Charakteristika mládeže v období dospívání - 13 – 15 (16) let

Toto je u mládeže období dospívání. Dospívání zastihuje mládež v době volby povolání, tedy v době pro rozhodování o budoucnosti velmi závažné. Je zapotřebí věnovat tomuto dorostu velkou péči a usnadňovat mu obtížný úkol, důležitý z hlediska celé naší společnosti. Typickým znakem dospívání je tělesný růst, zvýšená činnost organismu, zpevňování charakterových vlastností a rozvoj duševních schopností dosahujících úrovně dospělého člověka. Paměť dospívajících se kvalitativně mění. Při reprodukci přečtené knihy pozorujeme, že dospívající chlapci a děvčata dovedou zachytit výrazné, charakteristické partie knihy, zapamatují si děj logicky skloubený, osvojují si poznatky uspořádané a dávají přednost učení na základě porozumění před mechanickým osvojováním poznatků. Mládež v tomto věku má zájem o ten druh naučné literatury, ze které by se dozvěděla něco o metodách učení, o způsobu studia, o tom, jak si zlepšit paměť, o umění správně myslet, o výchově vůle, o organizaci práce a o životosprávě. V dospívání se také výrazně projevuje fantazie. Mládež má mnoho

plánů, ideálů, snů a představ o své budoucnosti, které jsou také ovlivňovány četbou. Dobrodružná četba a četba o vztazích mezi lidmi, zvláště mezi chlapci a děvčaty, přiměje někdy mládež i k prvním literárním pokusům (Hyhlík, 1963).

c) Charakteristika mládeže v adolescenci – 15 (16) – 18 (20) let

V tomto období dochází k plnému rozvoji tělesných a duševních vlastností a schopností. Přibývají zkušenosti, opravdovější sebekritika a vyrovnanost osobnosti. U mládeže tohoto věku se projevuje zvýšená snaha po vědění a po vysvětlování rozmanitých složitějších životních a filozofických problémů. Mladí lidé mají zájem o diskuse a debaty o současných problémech, mnohdy však diskutují raději sami mezi sebou. Mládež se zajímá o životopisy významných osob, které žily bohatým a pohnutým životem, dále má zájem o satiru, ostré diskuse, vtipné výpady a o kritiku zejména jednotvárného a fádního života (Hyhlík, 1963). Adolescenti jsou stále větší měrou schopni uvažovat stejně jako dospělí, kromě čistě „logických“ argumentů nabývají na významu jejich prožitky, vztahy, zkušenosti a potřeba být v určitém vztahovém rámci efektivní, stabilní a oceňovaný (Macek, s. 60, 2003).

2.1 Hodnotové orientace

Bavíme-li se o hodnotových orientacích, je důležité upřesnit, o co se vlastně jedná. V podstatě je lze rozlišit na hodnoty materiální a duchovní. Hodnotová orientace je systémem hodnot vyjadřujícím výběrový vztah jedince nebo skupiny k přírodě a společnosti. Každá společnost si vytváří svůj hodnotový systém, který si jedinec postupně osvojuje. Hodnoty a hodnotová orientace jsou významným výrazem subjektivity člověka či společenského subjektu. Spolu s potřebami, zájmy a postoji vytvářejí motivaci k jednání člověka a určují směr tohoto jednání.

Podle Mihaila Popoviće „hodnoty a normy představují standardy společnosti, které regulují působení a chování lidí ve společnosti“. Hodnoty určují obsah a cíl lidského jednání, zatímco normy definují sociálně přijatelný způsob realizace aktuálních hodnot. Obě kategorie podléhají procesům socializace. Hodnoty navíc reflektují jedinečnost člověka, neboť kromě obecných sociálně-kulturních charakteristik obsahují poměrně trvalé vlastnosti konkrétního jedince (Cakirparoglu, 2009, s. 89).

Význam hodnot pro jednání jedince je všeobecně známý a přijímaný. K modifikaci hodnotového systému společnosti dochází na základě změněných společenských podmínek, a to jak materiálních, tak i duchovních. V období 15-18 let má pro jedince mimořádný význam parta vrstevníků. V této době zvláště u části mládeže se může parta stát v jeho sociálním poli dominantním prvkem s důsledky pro jeho hodnotový systém (Sak, 2000, s. 63).

Vývoj hodnotového systému u mladé generace ve věku středoškolské mládeže není ještě zcela dokončen. Mladý člověk si utváří, a také přetváří svou hodnotovou orientaci v průběžných konfrontacích s nejrůznějšími životními situacemi, informacemi a všemi vlivy, které na něj působí. Proto je důležité vzbuzovat potřebu získávání nových informací již u malých dětí. V některých základních školách je v dnešní době samozřejmostí, že jsou děti seznamovány s úlohou knihovny během výuky, prostřednictvím předmětu, který je zaměřen na knihovnické služby a je pro všechny děti povinný. Tento nápad se mi velice líbí a shledávám ho velmi užitečným. Děti tak nemají o knihovně žádné zkreslené představy, ani v nich nikdo nemůže podporovat představy, že knihovna je pouze místo, kde je neustálý koloběh půjčování a vracení

knih. Děti se tak seznamují s úlohami knihovníků, proniknou do jejich profese a dozví se, jak širokou škálu služeb jim knihovna nabízí.

V první řadě si musíme uvědomit, že mládež je součástí společnosti, v níž žije. Tito lidé se na roli dospělých teprve připravují, proto je důležité se této skupině lidí věnovat a směřovat ji správným směrem. Jedná se především o to, pomoci jim v přípravě na výkon profese, postavení ve společnosti.

2.1.1 Historický vývoj psychologie hodnot

Historický zájem o hodnoty lze sledovat prostřednictvím analýzy vývoje filozofických myšlenek od antiky až po současné koncepce. Ještě v 6. a 5. století před naším letopočtem se filozofie zabývala otázkou lidských hodnot nejčastěji v rámci polemik o nejvyšším dobru. V té době ještě antičtí Řekové neměli zvláštní termín pro hodnoty, pro vyjádření tohoto obsahu nejčastěji používali pojmy „axia“ (hodnota, důstojný), „ethos“ (zvyk, obyčej) nebo „time“ (hodnocení, ctění) aj. Ve vědeckém světě se v teoriích hodnot nejhojněji používají právě zmíněné antické pojmy axiologie nebo rinologie (Capirkaloglu, 2009, s. 17).

První známky uceleného zkoumání hodnot ve filozofii se objevují na přelomu 19. a 20. století. U kolébky nové filozofické disciplíny, axiologie, stáli Hermann Lotze (1817-1881) a Franz Brentano (1838-1917). Do filozofie pojem hodnoty zavedl Lotze, a byl první, kdo se jasně vyslovil pro exaktní zkoumání hodnot, navíc srozumitelně formuloval důvody této potřeby. Podle něho se hodnoty dotýkají v podstatě „veškerého lidského jednání a poznávání“ (Capirkaloglu, 2009, s. 17).

Každý z podstatných aspektů lidského jednání představuje specifický předmět zájmu jednotlivých filozofických nauk, např. vztah jedince k lidskému ideálu dobra je podstatou nauky o ctnosti, problém lidské aktivity spojené s vytouženým cílem je předmětem nauky o hodnotách (axiologie), odhalení principů subjektivního fenoménu mravnosti se zase zabývá nauka o povinnostech. Trojice „ctnost – dobro – povinnost“ se stala „svatou“ pro noetickou teorii, jelikož „ctnost, dobro a povinnost je trojice, jejíž jednota jest čistá mravnost“.

Podle výše popsané vztahovosti lze rozdělit axiologické a etické směry do několika skupin:

Směry subjektivistické zdůrazňují hodnoty a hodnocení člověka jako vnitřní řád, který existuje v podobě přirozené způsobilosti jedince pro ty nejvyšší lidské skutky. Samotný subjektivistický přístup k hodnotám může mít několik podob:

- **věcný subjektivismus**, podle něhož mravnost a hodnoty představují vrozenou dispozici, ale vždy úzce propojenou s individuální zkušeností člověka. Tento proud, v podstatě empirický, zdůrazňuje obsahovou stránku lidského hodnocení a mravního jednání;
- **formální subjektivismus** zdůrazňuje, že hodnoty a mravnost existují jako předem daný zákon. Tento aprioristický proud považuje hodnocení a mravní smysl za vrozenou vlastnost, která existuje mimo jakoukoliv zkušenost jedince;
- **náladový subjektivismus** zohledňuje, jak už sám název napovídá, aspekt optimismu a pesimismu ve vztahu k hodnotám a morálce. Koncepce s tímto zaměřením vycházejí z předpokladu možnosti či nemožnosti člověka dosáhnout štěstí v kontextu vnitřních nebo vnějších vlivů. Otázka vnitřních podmínek štěstí souvisí s filozofickými názory zabývajícími se množstvím schopností a sil, kterými člověk disponuje, aby dosáhl tohoto cíle. Význam vnějších faktorů pro štěstí jedince je vnímán jako možnost, kterou nabízí k uspokojení lidských tužeb svět kolem nás (Capirkalogu, 2009, s. 18).

Směry objektivistické především kladou důraz na manifestní, vnější stránku lidského jednání. Objektivistická axiologie včetně etiky se rozdělila od tří proudů:

- **metodický objektivismus** v hodnocení odhaluje prvky a vlastnosti stále měnící se objektivní skutečnosti. Z hlediska poznání považuje za zcela nezbytné podřídít hodnoty a morálku vědeckému bádání. Tomuto stanovisku jsou blízká různá evolucionistická a pozitivistická pojetí;
- **věcný objektivismus** se zabývá možnostmi objektivizace hodnot, zejména obsahů a předmětů, které jsou cílem jednání člověka;

- **koncepce vyššího řádu**, jejímž zájmem jsou důsledky působení vnější autority na jednání člověka. Mechanismy vnějšího nátlaku zaručují optimální přenos žádoucích obsahů (preferovaného systému mravních zásad nebo hodnot) a také vývoj zvláštních osobnostních složek (pocity, vlastnosti charakteru aj.), které zaručují udržení vyššího řádu vnější autority. Patří sem náboženská, metafyzická, sociologická a některá psychologická učení o hodnotách a morálce (Capirkaloglu, 2009, s. 18).

2.1.2 Psychologie hodnot a hodnocení

Psychologická axiologie pojednává o dvou vzájemně propojených pojmech – hodnota a hodnocení. Tyto komplementární pojmy vztahu člověka k realitě jsou častým předmětem ztotožňování a terminologické záměny, rozdíly mezi hodnotou a hodnocením však nejsou jen nominální, jedná se o podstatné charakteristiky jevů, které mají zvláštní místo ve zmíněném vztahu subjektu k objektu.

V psychologii přetrvává neustálá potřeba podrobné analýzy obou pojmů. Souvisí to se stále nedefinovaným logickým statusem hodnoty a hodnocení (Capirkaloglu, 2009, s. 277).

Současná psychologická teorie zpravidla souhlasí s tvrzením, že hodnota představuje specifickou psychickou kategorii, která tvoří poměrně stabilní, trvalou strukturu osobnosti významnou pro individuální, sociální a historickou realizaci člověka. Hodnoty představují přesvědčení o dobrém nebo prospěšném, ale také o špatném nebo nežádoucím, které regulují individuální nebo skupinovou aktivitu. Hodnocení pak představuje psychický proces, v němž je vztah mezi subjektem a objektem regulován kvalitou a intenzitou stávající hodnoty (Capirkaloglu, 2009, s. 277).

2.2 Hodnotové orientace v průběhu 80. let

Rozsáhlý a dlouhodobý mezinárodní výzkum hodnotové orientace (patnáct západoevropských zemí, USA, Kanada, 1980-1991) ukázal, že v průběhu 80. let se snížilo praktikování křesťanské víry, rovněž poklesl důraz na občanskou morálku. Obecně se zvýšila tolerantnost k názorům druhých, tradiční hodnoty začaly být relativizovány. Také v oblasti socio-politických hodnot přestali adolescenti jemně diferencovat, obecně se snížila jejich důvěra ke státním institucím. Na druhé straně se zvýšila důvěra v materiální zabezpečení života a v možnost osobnostního rozvoje. Výrazně se též oslabil protest mládeže proti životnímu stylu generace jejich rodičů a nezměnil se význam hodnot, které souvisejí s profesionálním uplatněním.

Upevnil se také význam a hodnota samotného období adolescence. Strukturální a kulturní modernizace společnosti vedla k institucionalizaci adolescence jako samostatného a svébytného životního období. V důsledku toho došlo i ke zvýšení hodnoty vztahů, které v adolescenci vznikají, zejména k hodnotě vrstevnických skupin, také ke zvýšení hodnoty volného času a jeho svobodného trávení.

Z výsledků různých výzkumů vyplývá, že pro současné adolescenty je velmi obtížné nalézt nějaký jednotný trend v jejich hodnotových preferencích, vhodnější je proto hledat určité typické orientace. Vyšší variabilita je typická pro adolescenty s nevyhraněnou světonázorovou orientací, také diferenciací adolescentů podle typu školy, na které studují, vede často k odlišným zjištěním (Macek, 1999, s. 85).

Vysoká variabilita hodnotových preferencí zůstává zachována i v pozdní adolescenci. Některé konfigurace se však dále diferencují a specifikují. Větší význam začínají v této době mít hodnoty, které souvisejí s partnerskými vztahy, s rodinným životem a se světonázorovou orientací. Vývoj hodnotové orientace však nemusí být kontinuální, důležité změny v životě adolescentů (např. přechod ze střední na vysokou školu, odchod z původní rodiny, vstup do zaměstnání, partnerský vztah) mohou evokovat i změny v životní filozofii, hodnotové a světonázorové orientaci (Macek, 1999, s. 86).

3 Knihovna a její úloha v dnešní společnosti

Pozice knihoven nyní prochází výraznou změnou společně s tím, jak se objevují noví poskytovatelé informací, jako jsou internetové vyhledávače nebo velká internetová knihkupectví. Rolí knihoven však není jim být konkurencí nebo se je snažit nahradit, jako spíš vytvořit komplementární přístup k informacím. Spolu s ostatními zprostředkovateli informací tak mohou knihovny nabídnout svým uživatelům širší spektrum služeb. S tím, jak klesá význam knihovních sbírek a vzácnost informačních zdrojů, se klíčová služba knihoven přesouvá od poskytování ke zprostředkování informací (Andrlová, 2009).

Informací už není nedostatek a jsou dostupné i jinými kanály než přes knihovny. Relativní hodnota fondu knihovny klesá, čímž vzrůstá poměrný význam pracovníků knihovny a jejích služeb.

Knihovny musí čelit ekonomickým tlakům a konkurenci, kterou v určitém smyslu získaly v nových poskytovatelích informačních služeb, jako jsou například webové vyhledávače nebo online knihkupectví. Není žádným překvapením, že web, knihkupecké řetězce nebo alternativní média mohou být příčinou poklesu výpůjček v knihovnách. Dostupnost digitálních dokumentů bude velmi pravděpodobně postupně smazávat konkurenční výhodu knihoven odvozenou z velikosti jejich sbírek. V "éře Google" se díky dostupnosti velkého množství zdrojů přes web „kompetence knihoven redukuje na těžko vyhledatelné, vzácné či unikátní zdroje“ (Andrlová, 2009).

Avšak web a moderní knihovny nejsou přímými substituty, nýbrž *komplementy*. Někdy dochází k nesprávnému pochopení webu jako konkurenční služby, namísto, aby knihovny využily jeho potenciál a adaptovaly se na nové podmínky. Velká část knihoven tuto příležitost pochopila a docílila toho, že navzdory poklesu výpůjček v některých typech knihoven návštěvnost vzrůstá. To je připisováno dostupnosti internetu a elektronických zdrojů.

Tím, že se uživatelé nově dostávají k informačním zdrojům *přímo*, například pomocí internetových vyhledávačů, narůstá více než kdy jindy důležitost těch, kteří informace pořádají. Uživatelé, kteří k nevhodně pořádaným zdrojům přistupují bez prostředníka

v podobě knihovny, mohou mít s takovými zdroji různé problémy. V elektronickém prostředí je mnohem obtížnější zajistit relevanci, soudržnost a bibliografickou správnost. Role knihovníka se tak posouvá od zprostředkování ke koordinaci znalostí (Andrlová, 2009).

Knihovny se musí vyrovnat se skutečností, že jejich úlohou není jen nákup, správa, ukládání a půjčování knih. Lidé od knihovny, jakožto „vzdělávací instituce“, očekávají i přístup k novým poznatkům. Knihovny ve formě spolehlivého a dobře dokumentovaného přístupu k materiálům o předchozím výzkumu představují základní infrastrukturu nezbytnou pro efektivní vědeckou praxi. Současná věda spotřebuje obrovské množství údajů a dat. Jejich dodávání je klíčovou službou knihoven (Andrlová, 2009).

Potřeba instituce, která by zajišťovala všem lidem přístup k poznatkům v tištěné nebo jiné podobě a podporovala tím formální a neformální vzdělávání, byla motivem k zakládání a provozu většiny veřejných knihoven a je dodnes základním účelem veřejné knihovny. Lidé vyžadují během svého života vzdělávání buď ve formálních institucích, např. v základních, středních a vysokých školách, nebo méně formálním způsobem v souvislosti se svým zaměstnáním a každodenním životem. Studium nekončí absolvováním formálního vzdělávání, ale je pro většinu lidí celoživotní aktivitou. V této stále složitější společnosti potřebují lidé v různých etapách svého života získávat nové dovednosti. Napomáhat tomuto procesu je důležitým úkolem veřejné knihovny (Gill, 2002).

Knihovna se má snažit vyhovět potřebám všech skupin společnosti bez ohledu na věk, tělesné, ekonomické nebo sociální podmínky. Má však mimořádnou odpovědnost za uspokojování potřeb dětí a mládeže. Probudí-li se v dětech již od raného věku zájem o vzrušující svět poznání a umění, je pravděpodobné, že budou těžit z těchto důležitých zdrojů osobního rozvoje po celý život, který bude bohatší a společnosti prospěšnější. Děti mohou také dát podnět rodičům a dalším dospělým, aby navštěvovali knihovnu. Je rovněž důležité, aby mladí lidé, kteří se nesnadno učí číst, měli přístup do knihovny a dostali zde vhodné materiály. Knihovny zajišťují velké množství materiálů a akcí, aby umožnily dětem prožívat radost z četby a vzrušující objevování poznatků

a uměleckých děl. Děti a jejich rodiče mají být vedeni k tomu, aby co nejvíc navštěvovali knihovnu a naučili se pracovat s tištěnými a elektronickými médii.

Knihovny mají možnost ovlivnit upevňování návyku čtení u dětí a šíření dětských knih a jiných materiálů. Knihovna musí organizovat akce pro děti, jako jsou hodiny vyprávění a informativní besedy o fondech a službách knihovny. Děti, které se naučí navštěvovat knihovnu od raného dětství, budou s velkou pravděpodobností jejími uživateli i v budoucnosti. Ve vícejazyčných zemích mají mít děti k dispozici knihy a audiovizuální materiály v mateřském jazyce (Gill, 2002).

Jedním ze základních pravidel pro fungování knihovny je její dostupnost. Knihovna by měla být dostupná pro každého člověka, proto musí brát v úvahu i fakt, jak je pro handicapované lidi těžké pohybovat se po městě, které je uzpůsobeno z velké většiny pro zdravé lidi. Knihovny patří mezi instituce, které by tuto bariéru měly překonat. Ovšem toto není jediná bariéra. Je důležité myslet také na lidi, kteří mají těžkou dostupnost do knihovny z hlediska teritoriálního.

Dnešní společnost nabízí mnoho vyspělých informačních a komunikačních technik, které pracovníkům knihovny usnadňují práci. Rozvoj služeb s využitím informační a komunikační techniky otevírá možnost poskytovat informační a knihovnické služby do domu nebo na pracoviště. Při poskytování služeb obyvatelům málo zalidněných oblastí jsou využívány různé způsoby dopravy. Poskytování knihovnických a informačních služeb lidem, kteří nemohou navštívit knihovnu pro tělesné postižení nebo např. proto, že neexistují dopravní spoje, odpovídá principu dostupnosti těchto služeb všem, a to i v jejich domovech nebo na pracovišti bez ohledu na jejich životní podmínky (Gill, 2002).

Důležitým faktorem pro zvýšení návštěvnosti knihovny je také její vybavení a vzhled. V současnosti se mnoho knihoven může těšit z nových moderních budov, které otevírají další možnosti, jak čtenáři zpříjemnit návštěvu takovéto instituce.

Budovy knihoven hrají důležitou úlohu v zajišťování knihovnických služeb. Konstrukce budovy by měla odpovídat funkcím knihovnických služeb, měla by být dostupná všem a dostatečně flexibilní, aby mohla pojmout nové, rozšířené služby. Budova knihovny má být umístěna poblíž dalších veřejných budov, např. obchodů

a kulturních středisek. Kdekoliv je to možné, má být knihovna k dispozici veřejnosti, např. pro schůze a výstavy, větší budovy i pro divadelní představení, hudební a audiovizuální pořady. Plně využívaná knihovna bývá velkým přínosem společenskému životu města, důležitým studijním a společenským centrem a shromaždištěm, zejména v odlehlých venkovních oblastech. Knihovníci by proto měli zajistit efektivní využívání a správu budovy knihovny tak, aby její zařízení bylo ku prospěchu celé společnosti (Gill, 2002).

3.1 Knihovna města Plzně

Knihovna města Plzně je veřejnou univerzální knihovnou působící na celém území města Plzně. Jejím uživatelem se může stát každý občan České republiky nebo cizí státní příslušník, který má povolení k pobytu. Knihovna vytváří a uchovává fondy krásné a odborné literatury, periodik a dalších materiálů v rozsahu a složení odpovídajícím její funkci. Buduje regionální literární a informační fond orientovaný na Plzeň a okolí. Hluběji se specializuje na literaturu ze společenskovedních oborů, zejména jazykovědy, literární vědy a kultury všeobecně. Vytváří fond poezie a cizojazyčné literatury. Knihovna poskytuje služby plným deseti procentům všech obyvatel Plzně. Mohou si zde vybírat z bohatých sbírek knih, novin, časopisů a audiovizuálních dokumentů. Za roční registrační poplatek je možné využívat všechny základní služby bezplatně, specializované služby jsou placené. Ve všech větších knihovnách je možnost kopírování a přístup na internet.

3.1.1 Historie Knihovny města Plzně

Knihovna města Plzně patří mezi nejstarší kulturní instituce v Plzni. Zahájila činnost na sklonku roku 1876 jako Obecná knihovna města Plzně. V době založení knihovny měla Plzeň téměř 30 000 obyvatel.

Po roční činnosti vlastnila Obecná knihovna města Plzně 3 800 knih a dosáhla 8 000 výpůjček. Její činnost v počátcích ovlivňoval Spolek přátel vědy a literatury české v Plzni. V roce 1916 byla ke knihovně přičleněna Lidová čítárna města Plzně, v roce 1919 začaly vznikat první pobočky z předměstských knihoven občanských besed, další pobočky vznikaly v průběhu let z převzatých knihoven v připojených osadách. V roce 1921 po přidružení Husovy dětské knihovny měla knihovna 29 049 knih, evidováno bylo 3 969 čtenářů a 122 144 výpůjček (Kotrousová, 2010).

Počátkem roku 1951 přebral městskou veřejnou knihovnu, dosud spravovanou Jednotným národním výborem v Plzni, do své správy Krajský národní výbor v Plzni a knihovna získala krajskou působnost. V roce 1954 zajišťovaly její dva bibliobusy výpůjční služby v českém pohraničí. V průběhu let se několikrát měnili správci knihovny, nyní je jejím zřizovatelem Magistrát města Plzně. V roce 1960 se ústřední půjčovna a zázemí knihovny přestěhovaly do nových prostor v ulici B. Smetany č. 13, kde sídlí dodnes. Ke konci 60. let měla knihovna již 19 poboček a více než 12 000 čtenářů. V roce 1977 byla adaptována Ústřední knihovna pro dospělé a ukončena činnost čítárny. Od roku 1981 začala knihovna pracovat podle nového organizačního řádu. Podle územního rozdělení města byla v každém ze čtyř obvodů pověřena jedna dosavadní velká pobočka funkcí obvodní knihovny. K nim byly přičleněny příslušné pobočky se svým okruhem působení. V roce 1983 zahájila svoji činnost Obvodní knihovna Lochotín na Severním předměstí jako největší a nejmodernější veřejná knihovna v Plzni a jako jediná budovaná za tímto účelem. Později bylo v jejích prostorách zřízeno a v únoru 1987 otevřeno hudební oddělení (Kotrousová, 2010).

Po roce 1989, již v nových politických a společenských poměrech, vznikaly postupně další pobočky knihovny. Počátkem roku 1992 byla v ústřední budově otevřena nově vybudovaná Studovna s informační službou a koncem roku začala svoji činnost

Polanova síň - společenská místnost pro kulturně výchovnou činnost. Od června roku 1996 zajišťuje výpůjční služby v okrajových čtvrtích bibliobus (Kotrousová, 2010).

V r. 1999 bylo při knihovně do provozu uvedeno kulturní zařízení M-klub, který prodělal krátkou rekonstrukci a v březnu 2004 byl po několika měsících opět otevřen. Zařízení s bezbariérovým přístupem slouží různým kulturním aktivitám. V roce 2005 začala automatizace malých poboček, ve kterých byl zároveň zřízen přístup k internetu pro veřejnost.

V roce 2006 byly i malé pobočky vybaveny počítači s přístupem na internet, nyní je tedy připojení k dispozici ve studovně a ve všech knihovnách. Zároveň byla rozšířena jejich otevírací doba na 2 dny v týdnu a zrušeny poplatky za použití internetu.

Nové webové stránky knihovny zvítězily v soutěži Biblioweb 2006 (o nejlepší webovou prezentaci knihovny) v kategorii odborných knihoven a knihoven v obcích nad 35 tisíc obyvatel a zároveň získaly ocenění Blind Friendly Web.

V roce 2007 byla uvedena do provozu nová pojízdná knihovna, která vystřídala starý bibliobus. Vybavena je i automatizovaným knihovním systémem.

V současnosti má Knihovna města Plzně kromě studovny, Ústřední knihovny pro dospělé a Ústřední knihovny pro děti a mládež 9 velkých knihoven s celotýdenním provozem, 13 menších poboček na území města a pojízdnou knihovnu s 10 zastávkami.

V roce 2007 měla knihovna ve fondu 428 890 knihovních jednotek, evidováno bylo 24 007 čtenářů, 359 608 návštěvníků a 1 058 101 výpůjček (Kotrousová, 2010).

3.1.2 Aktivity Knihovny města Plzně

Knihovna města Plzně velmi úzce spolupracuje s mateřskými a základními školami, a také se věnuje dětem navštěvujícím zájmové kroužky, jejichž výtvary zdobí stěny knihovny. Pro děti je velmi zábavné a přínosné tzv. Vánoční čtení, kdy děti získají možnost nejen nahlédnout do knihovny, prohlédnout si, jaké knížky zde jsou, ale také se mohou zúčastnit čtení, které připravují pracovníce knihovny. V dětech to rozvíjí nejen kladný vztah k četbě, ale tato činnost v nich vzbuzuje pocit, že knihovna je místo klidu, bezpečí a vstřícných lidí, kteří jsou vždy ochotni pomoci.

Knihovna města Plzně pro své mladé čtenáře každoročně pořádá nezapomenutelnou noc, nazvanou „Noc s Andersenem“. Pohádková noc čeká na dětské čtenáře knihovny vždy v březnu. Datum není náhodné, akce probíhá v knihovnách po celé České republice k oslavě Dne dětské knihy a připomíná výročí narození Hanse Christiana Andersena. Noc je zpravidla zahájena lampiónovým průvodem pro všechny čtenáře i nečtenáře, který vyrazí od knihovny v podvečerních hodinách a je zakončen vypuštěním „létajících lampiónů štěstí“. Děti, které jsou přihlášeny ke spaní v prostorách knihovny se pak vrátí do knihovny, kde stráví zbytek večera v duchu pohádek. Samozřejmě nechybí ani čtení před spaním. V letošním roce se akce zúčastnilo rekordních více než 22 tisících dětských a 5 tisících dospělých účastníků, kteří strávili osmou Noc s Andersenem, a to na 664 místech ve čtyřech zemích. Celkem tedy 27 000 účastníků na vlastní kůži zažilo kouzlo společného pohádkového večera.

Polanova síň

Polanova síň je hlavním střediskem kulturních aktivit s kapacitou 60 míst. V dopoledních hodinách sem přicházejí děti z plzeňských škol na malá divadelní představení, hudební a literární vzdělávací pořady. Jedná se o programy, jejichž tematika vhodně doplňuje a rozšiřuje školní výuku. Večer jsou tu pořádány akce pro dospělé, organizované ve spolupráci s Kruhem přátel knižní kultury. Každoročně před začátkem školního roku je vydáván Nabídkový katalog akcí pro školy (Kotrousová, 2010).

M-klub

Kulturní zařízení bylo znovu otevřeno po půlroční rozsáhlé rekonstrukci 1. března 2004. Pořádá kulturní a výchovné akce pro školy i veřejnost. Nabízí možnost kulturního vyžití dětem, mládeži i dospělým ve formě soutěží pro děti, koncertů, divadelních představení, a dalších akcí jako jsou přednášky o zdraví, alternativní medicíně nebo zeměpisné pořady. Každé pondělí od 14 do 18 hodin se zde mají možnost scházet v Herním klubu, organizovaném ve spolupráci s Mensou ČR, také příznivci logických a stolních her. V M-Klubu má domovskou scénu i Divadlo v Boudě, které každou sobotu hraje loutková představení pro děti (Kotrousová, 2010).

Ason-klub

Ason-klub (asonance = souznění) sdružuje mladé začínající autory a aktivní zájemce o literaturu. Ason-klub nabízí odborné konzultace, informace o zajímavých novinkách, zprostředkování kontaktu se spisovateli i literárními kritiky, informace o publikačních možnostech, literárních soutěžích, možnostech aktivní účasti na přípravě autorských večerů, přednášek a exkurzí. Klub vydává Listy Ason-klubu a takzvané Malé knížky Ason-klubu. Ve spolupráci s Gymnáziem na Mikulášském náměstí pořádá každoročně Literární soutěž studentů západočeských středních škol (Kotrousová, 2010).

Kruh přátel knižní kultury

Působí při Knihovně města Plzně jako občanské sdružení, pořádající pro veřejnost řadu akcí, např. křty knih, setkání a besedy se spisovateli, povídání o knížkách se zajímavými lidmi, přednášky, poetické a dramatické recitály apod. Členem Kruhu se může stát každý, kdo má zájem o literární dění v Plzni (Kotrousová, 2010).

Pro libris

Knihovna města Plzně poskytuje zázemí občanskému sdružení Pro libris, které vzniklo v červenci 1998 po transformaci stejnojmenné nadace s cílem podporovat vydávání děl nekomerční regionální literatury a navázat na plzeňskou tradici knižní kultury. Sdružení neupřednostňuje díla beletristická ani naučná, neurčuje svůj vydavatelský záměr podle skutečného nákladu nebo nákladnosti, neomezuje je ani náročnost přípravy a realizace. Pomáhá na svět takovým dílům, která v běžných edičních podmínkách nemají naději na vydání - například bibliofilské tisky, publikace regionálního zaměření, sborníky, básnické sbírky, drobné prozaické formy či reprezentativní publikace, v posledních letech také překlady (edice Zrcadlo). Sdružení vydává ve spolupráci s Ason-klubem, Knihovnou města Plzně a Střediskem západočeských spisovatelů časopis Plž –Plzeňský literární život (Kotrousová, 2010).

Práce s dětmi a mládeží

Těžištěm aktivit jsou lekce výchovy práce s informacemi, kterými knihovna vede mladé lidi k práci s vyhledáváním a využíváním informací. Největší počet lekcí se uskutečňuje v Ústřední knihovně pro děti a mládež. Kromě lekcí jsou pro děti připravovány různé soutěže literární, znalostní i výtvarné. Pořady pro děti a mládež se uskutečňují v Polanově síni, M-klubu, Ústřední knihovně pro děti a mládež a ve všech větších knihovnách (Kotrousová, 2010).

4 Knihovna versus Internet

Hlavním tématem této kapitoly je postavení mladých lidí k internetu a ke knihovně. Přesněji řečeno, jako hodnotu má pro ně knihovna v současné době a jak se knihovna vyrovnává s nástupem nových technologií. Internet se v dnešní době stal nedílnou součástí našich životů. Stal se hlavním způsobem komunikace mezi lidmi. Přináší lidem rychlé, aktuální a v některých případech i ověřené a kvalitní informace. Otázkou však zůstává, zda si knihovna dokáže poradit se skutečností, že internet se stává u mnohých lidí častějším zdrojem informací. Se stále rostoucí mírou využívání internetu roste i dojem, že veřejné knihovny v budoucnu již nebudou vyhledávaným zdrojem informací. Mnozí lidé mají představu, že úlohu knihovny plně nahradí internet, který je dnes chápán jako velký konkurent knihovny.

Knihovny ve většině případů již pochopily, že aby nejen přilákaly více uživatelů, ale i udržely stávající čtenáře, musí do svých knihoven zavést internet. Knihovna a internet se tedy vzájemně doplňují. Lidé často využívají internetu k vyhledání kvalitních zdrojů, které si poté jdou půjčit do knihovny.

Pro knihovny se internet však stává terčem sporů. Děti a mládež navštěvují knihovnu relativně často, ovšem jejich hlavním důvodem je návštěva internetu. Knihovny se tak začaly potýkat s problémem ze strany rodičů, že děti navštěvují nevhodné webové stránky. Knihovny si s tímto problémem poradily a všechny nevhodné stránky jsou již blokovány.

Ovšem jak jsem se mohla sama přesvědčit, dalším problémem se stávají počítačové hry, které jsou na internetu dostupné online. Děti a mládež často věnují svůj čas strávený v knihovně hraním her, a tím vzniká u čtenářů další spor, a tím je fakt, že je v knihovně omezený počet počítačů a velký počet uživatelů, kteří chtějí využít internet. Tento problém je však pro knihovnu těžko řešitelný, jelikož není v jejích možnostech nabídnout větší počet počítačů.

4.1 Výhody a nevýhody internetu v knihovnách

Výhody internetu v knihovnách:

- Knihovna vybavená internetem poskytuje příjemné a pohodlné prostředí na rozdíl od např. internetových kaváren. V knihovně není povoleno kouřit ani konzumovat žádné občerstvení.
- Připojení k internetu v knihovně je finančně méně náročné než v jiných institucích na vysoké kulturní a společenské úrovni. Důležité je také připomenout, že knihovny každý rok pořádají akci „Březen-měsíc internetu“. Tento projekt poskytuje svým uživatelům po celý měsíc přístup k internetu zdarma.
- Další nespornou výhodou využívání internetu v knihovně je fakt, že jste obklopeni nepřeberným množstvím dalších informačních zdrojů, kterými můžete doplnit své poznatky získané z internetu. Jedná se především o pestrou nabídku knih a časopisů.
- V knihovně můžete během práce na internetu využít i další služby, jako třeba tiskárnu, scanner nebo kopírku, kterými jsou počítače v knihovně doplněny. Získané informace z internetu si tedy můžete odnést již v tištěné podobě.
- Stane-li se, že návštěvník knihovny by rád využil službu internetu v knihovně, ale nemá s využíváním internetu dosud žádné zkušenosti, knihovna tento problém již vyřešila za něj. Mnoho aktivních knihoven dnes již pořádá kurzy pro výuku práce s počítačem a internetem.

Nevýhody internetu v knihovnách:

- Jako nevýhodu shledávám skutečnost, že někteří pracovníci knihoven, ačkoli bývají proškoleni k práci s počítačem a internetem, nejsou schopni řešit problémy, které mohou při práci s internetem nastat. V některých případech se jedná i o problém, který samotný pracovník knihovny nemá ani možnost vyřešit. Zde je také důležitá i ochota pracovníků knihovny alespoň kontaktovat odborníky, kteří s knihovnou spolupracují.
- Knihovna sice zpřístupňuje internet, ale jeho dostupnost je závislá na otevírací době knihovny. Znamená to tedy, že je dostupný především v dopoledních

a odpoledních hodinách, které jsou pro mnoho lidí nevyhovující z důvodu jejich zaměstnání či jiných aktivit.

- Ačkoli se jedná o problém, který není v možnostech knihovny řešit, jelikož souvisí s financováním knihoven, další nevýhodou se stává počet počítačů určených k připojení k internetu. V mnoha veřejných knihovnách se jedná o pouze jeden, maximálně tři počítače, o které se musejí návštěvníci knihovny střídat.

4.2 Nebezpečí spojená s využíváním internetu

Přestože se internet setkává spíše s velkými ohlasy a pozitivy, může mít i své stinné stránky, které mají dopad především na mladé lidi a děti. Děti jsou zpravidla ve věku, kdy jsou bezelstné a důvěřivé, a to samé očekávají i od lidí ve svém okolí. Jsou však lidé, kteří této skutečnosti zneužívají. Internet se pro ně stal jakýmsi nástrojem, který pro děti a mládež představuje nástrahu např. v podobě stalkerů ale i závislosti na internetu či počítačových hrách.

Jedním z nebezpečí užívání internetu dětmi je vyzrazení osobních údajů. Toto nebezpečí hrozí již od chvíle, kdy se dítě naučí psát. Někdo tak může zneužít jeho důvěřivosti a naivity a získat od něj potřebné informace, které může později nějakým způsobem zneužít. Je tedy důležité děti varovat nejen aby neotevíraly cizím lidem, ale aby se vyvarovaly nástrah, které internet přináší.

Často děti využívají internet nejen k vypracovávání domácích úkolů či ke studiu, ale i za účelem zábavy. Zábavu pro ně mohou představovat počítačové hry, čtení zajímavých článků, stahování hudby, sledování filmů, ale také komunikace prostřednictvím tzv. chatů. Děti a mládež si mnohdy neuvědomují rizika této zábavy, dokud se o nich sami nepřesvědčí, a to už může být pozdě. Diskuse s cizím člověkem prostřednictvím internetu se tak pro dítě může změnit v nepříjemnou záležitost až obtěžování. Mládež by měla být informována o zásadách bezpečného využívání takovýchto služeb.

Internet shledávám jako nebezpečný, ale s přihlédnutím na výhody a pozitiva, která s sebou přináší, uznávám za vhodné dítě od určitého věku s počítačem a internetem seznamovat. S dobrým přístupem rodičů lze minimalizovat rizika, která s sebou internet přináší.

Děti jsou velmi zdatnými uživateli internetu a mnohdy jejich znalosti přesahují znalosti rodičů a učitelů. Je proto třeba nepostupovat represivně, ale spíše edukačně, informovat děti o možných nebezpečích.

V poslední době se přikláním k velmi častému názoru, že World Wide Web může za to, že dnešní mládež není schopná vyhledávat jednoduché informace v knihovně. Mladí lidé, kteří vyrůstali s Googlem, umí vyhledávat informace na internetu, ale nejsou schopni jednoduchého vyhledávání v knihovním prostředí. Přestože se pedagogové snaží své studenty směřovat spíše k vyhledávání materiálů v knihovně, knihovna není jejich prvním zdrojem informací, někdy jím není vůbec. Každodenní využívání internetu vede u mladé generace k omezení schopností ve využívání knihoven.

Knihovny by se měly snažit přetvářet v místo pro společné učení. Knihovna není jen centralizované místo, kde se vynořují nové informační technologie. Je to místo, kam chodí studenti, kteří na něčem pracují nebo v knihovně hledají útočiště. Knihovna by se měla snažit vytvořit knihovní prostředí pro mladistvé, poskytnout těmto mladým lidem péči a vynikající knihovní služby. Knihovníci by se měli vžít do potřeb mladých lidí a poskytovat spolehlivé a svépomocné informace. Udržování mladistvých v knihovně může také podporovat jejich vlastní nadání. Každý knihovník by se měl celoživotně vzdělávat, aby porozuměl potřebám svého čtenáře.

Volný čas mládeže a jeho naplňování vhodnými aktivitami hraje významnou roli při utváření osobnosti člověka a při jeho pozitivní socializaci. Kvalitní zabezpečení trávení volného času může, i když jen do určité míry, kompenzovat případné nedostatky rodinného prostředí, školského systému a dalších vlivů. Rodina má ale zcela dominantní a primární postavení vzhledem k osvojení si aktivit ve volném čase svým výchovným působením, ale i v každodenním životě.

V oblasti volného času došlo v životě mládeže ke změnám, a to především v institucionálním zabezpečení volného času mládeže. Kultura a sport

se zkomercializovaly, s nástupem informačních technologií probíhá informační revoluce. Dominantním médiem se stala televize, která je těžištěm volného času dospívající generace. Na předních místech ve volném čase mládeže je poslech reprodukováne hudby, návštěvy restauračních zařízení. V poslední době významné místo zaujímají aktivity spojené s informačními technologiemi, reprodukována hudba z CD přehrávačů, mobilní telefony apod., u většiny mládeže se jedná o využívání internetu (Hudeček, 1986).

Jedinou možností, jak by mohly knihovny obstát v porovnání s internetem je přistoupení na skutečnost, že knihovna a internet či jiné technologie se mohou výborně doplňovat. Namísto stereotypu, by se všechny knihovny měly rozvíjet a nabízet mladé generaci zajímavější služby než je samotný internet.

Nezbývá, než si zvyknout na skutečnost, že internet je a s největší pravděpodobností bude i v budoucnu jeden z hlavních zdrojů získávání informací, způsob trávení volného času a relaxace nebo například i učební pomůcka. Veřejné knihovny tuto skutečnost již chápou a snaží se s ní nějakým způsobem pracovat. Vznikají tak zcela nové služby poskytované uživatelům knihovny.

5. Aktivita ve velkých zahraničních knihovnách

Za nejprogresivnější se dnes pokládá tzv. anglo-americký model knihovny, který se rozvinul zhruba v 60. letech v USA. Knihovna se vyvíjí jako středisko audiovizuálního vzdělávání s knihovnou orientovanou jako integrovaná mediátka. Je živou, integrální součástí vyučovacího programu, je místem, kde skupiny žáků i jednotlivci tvořivě zpracovávají školní projekty, připravují si referáty k probíraným tématům a samozřejmě studují za odborné pomoci knihovníků a učitelů (Čumplová, 1991, s. 10).

5.1 USA

Knihovny jsou významným prostředkem výchovy a vzdělávání, na jejich činnosti se podílejí profesionální knihovníci i dobrovolní pracovníci. Po r. 1975 byly v USA vytvořeny nové modifikované normy pro knihovny typu „media centres“ (Čumplová, 1991, s. 10).

Knihovníci v USA každý měsíc navštíví školy, aby vedli diskuse přibližně o osmi nových knihách z depozitní sbírky. Prezentace knihovníků vede k rozpoutání konverzace se studenty. Jedná se o program pro podporování čtení mezi středoškolskými a vysokoškolskými studenty.

V USA jsou, pomocí grantů, fondy určené k pomoci státním a místním knihovnám, aby odstranily nedostatek čtení založením vysoce kvalitní a komplexní instruktáže o čtení, a to již v mateřských školách.

5.1.1 Spolek přátel knihovny

Především v USA, Velké Británii a Austrálii se setkáváme se službou, která má zkratku FOL (Friends of Libraries). Ve všech třech zemích má Spolek přátel knihovny společný charakter. V jiných zemích pracuje takové seskupení na podobných principech, ale většinou jen při jednotlivých knihovnách. Skupiny mají svůj statut, kterým se řídí i jejich činnost. Zaměřují se na získávání příspěvků od státu, orgánů státní správy, místní samosprávy, grantových agentur a z podnikatelské sféry. Dále na správu financí, poskytování grantů na úspěšné programy knihovnám, organizování soutěží a oceňování knihoven a zvyšování povědomí a vztahu veřejnosti ke knihovnám. Přínosem této spolupráce je pomoc knihovně, zvyšování statusu knihovny na veřejnosti a v neposlední řadě zapojení veřejnosti do řešení problémů knihovny a do jejích aktivit.

5.1.2 Knihy pro miminka

Jednou ze zajímavých služeb Spolku přátel knihovny jsou tzv. Knihy pro miminka. Jedná se o národní gramotnostní program, který seznamuje rodiče novorozenců s významnou rolí, kterou hrají v rozvoji jejich dětí. Novorozenec obdrží svůj vlastní čtenářský průkaz, různé brožury se zajímavými tipy a čtením. Rodiče tak pomáhají svým dětem rozvíjet jazykové znalosti a jedná se o jakýsi start na cestě k úspěchu ve čtení a učení.

5.2 Austrálie

Sbírka Národní knihovny představuje jedinečný nástroj vzdělávání určený pro studenty každého věku. Učitelé základních či středních škol mohou se svými studenty prozkoumat australskou historii a kulturu. Knihovna nabízí bohaté informační zdroje, zábavné informativní akce, semináře, prezentace a prohlídky. Dále Národní knihovna Austrálie nabízí zájezdy pro studenty středních a vyšších škol. Zájezdy je možné přizpůsobit dle předmětu potřeby či oblasti zájmu dané školy. Během zájezdu se studenti učí knihovnické služby, je jim vysvětleno, jak hledat odkazy v katalozích, jak pracovat s online databázemi, dále mají možnost nahlédnout do materiálů v mikrografickém formátu a na způsob přístupu k primárnímu zdroji na webu a online.

5.2.1 Books Alive

Books Alive je největší každoroční podpora čtení, která představuje celou řadu činností, které mají lákat Australany k vypůjčení si knih. Cílem kampaně je přimět všechny Australany, aby měli radost ze čtení. Tento program podporuje prestiž knihovny. Z větší části jsou financované ze státních prostředků, z prostředků velkých společností a korporací. Jejich cíle a aktivity, které v jejich rámci probíhají, jsou dostatečně medializované.

5.3 Švédsko

Švédské školy zkouší formu školní knihovny integrované s dětským oddělením veřejné knihovny. V době vyučování funguje jako knihovna školní, po vyučování jako dětské oddělení veřejné knihovny. Během vyučování pracuje v knihovně školní knihovník, po vyučování pracovník veřejné knihovny. Knihovna funguje jako pracovna i klub, žáci zde tráví každou volnou chvíli. Je to prostředí pro studium i zábavu (Čumplová, 1991, s. 11).

5.3.1 Mediejukeboxen

Městské knihovny ve Švédsku nabízejí novou službu pod názvem „Mediejukeboxen“. Jedná se o jakýsi výpůjční pult, kde si uživatelé mohou vypůjčit digitální soubory přes přenosný USB flash disk, přehrávač médií, iPod a další paměťová zařízení. Mohou si půjčovat filmy, audio knihy, hudbu či jazykové kurzy.

6. Průzkum změny v hodnotových orientacích u mladých lidí se zaměřením na Knihovnu města Plzně

Jednou z nejdůležitějších úloh knihovny je uspokojit potřeby svých čtenářů. Tato úloha se v současnosti stává velmi obtížnou, jelikož musí knihovny čelit „konkurentům“ v podobě internetu, televize či elektronických dokumentů. Nové technologie se stále vyvíjejí a je nutné sledovat nové trendy. Knihovna se musí přizpůsobit pokroku a nabízet svým uživatelům aktuální informace prostřednictvím moderních technologií. Téměř v každé knihovně je již samozřejmostí přístup uživatele k internetu, využívání kopírovacích služeb či poskytování elektronických dokumentů. Knihovny by měly věnovat pozornost nejen zlepšování svého vybavení a zpřístupňování široké škály druhů dokumentů, ale také kulturním akcím pro své uživatele. Knihovna je stále více vnímána jako kulturní místo, a proto je důležité vytvářet zajímavé akce, které by nejen zaujaly stávající uživatele, ale zároveň nadchly nové mladé čtenáře.

6.1 Cíl průzkumu

Během jednoho měsíce jsem provedla průzkum v Knihovně města Plzně formou dotazníků. Knihovnu města Plzně jsem si vybrala z toho důvodu, že odtud pocházím. Cílovou skupinou respondentů byli především uživatelé Knihovny města Plzně, ale také studenti Západočeské univerzity v Plzni, studenti Univerzity Karlovy v Praze, studenti 3. ročníku Střední odborné školy profesora Švejcara v Plzni a další část respondentů tvořili náhodně vybraní lidé, kteří byli ochotni poskytnout odpovědi na dotazník. Hlavním cílem bylo zjistit, jakou hodnotu má knihovna pro mladé lidi, co by na knihovně zlepšili a zda upřednostňují využití knihovny před internetem. Cílovou skupinou byli mladí lidé ve věku od 15 do 26 let.

6.2 Příprava dotazníku

Cílem průzkumu bylo zjistit, zda je knihovna pro mladou generaci důležitým a často používaným zdrojem informací a jak ji vnímají. Zajímalo mě, zda mladí lidé považují knihovnu pouze za místo, kde se půjčují a vracejí knihy, nebo zda ji vnímají jako kulturní centrum, kde nejen získají kvalitní a hodnotné informace, ale kde si mohou odpočinout, odreagovat se, seznámit se s novými lidmi a zúčastnit se akcí, které knihovna pravidelně pořádá. Dále jsem chtěla zjistit, zda jsou spokojeni s vybavením a službami knihovny, nebo zda shledávají na knihovně nedostatky, které je třeba odstranit.

Forma dotazníku byla zvolena z toho důvodu, že umožňuje získat více informací. Dotazník byl tématicky rozdělen do 3 částí. V první části jsem se snažila zjistit, jak často mladí lidé navštěvují knihovnu, co je baví a jakou má pro ně knihovna hodnotu. Druhá část byla věnována postavení knihovny v dnešní společnosti. Jak knihovnu a knihovnickou profesi mladí lidé vnímají. Ve třetí části dotazníku jsem se zabývala otázkou postavení knihovny vůči internetu. Zda mladí lidé dávají přednost získávání informací z internetu či z knihovny. V poslední části každý respondent uvedl informace o svém pohlaví, věku a nejvyšším dosaženém vzdělání.

Předkládaný dotazník obsahoval celkem 20 otázek. Otázky byly formulovány tak, aby byly pochopitelné a co nejméně obtížné. Byly zvolené převážně uzavřené otázky, respondenti však měli možnost se ke každé otázce případně vyjádřit či svou odpověď upřesnit. Byly zvoleny 3 otevřené otázky, ve kterých respondenti mohli vyjádřit svou představu o pracovníkovi knihovny či co by v knihovně zlepšili.

6.3 Průběh průzkumu

Část dotazníků byla rozeslána prostřednictvím elektronické pošty, ovšem v tomto případě je návratnost dotazníků téměř mizivá. Další část dotazníků byla předložena žákům 3. ročníku Střední odborné školy profesora Švejcara v Plzni, studentům Západočeské univerzity v Plzni a studentům Univerzity Karlovy v Praze. Další skupinu respondentů tvořili čtenáři Knihovny města Plzně a poslední skupinou respondentů byli náhodně vybraní lidé, kteří byli ochotni zodpovědět otázky. Osobní předání dotazníku zajistilo jeho návratnost. Respondenti vyplnili dotazník ihned a byli ochotni se k dané problematice vyjádřit a sdělit některé své zkušenosti, poznatky či připomínky. Všechny odpovědi jsem zpracovala. Pro získání kvalitních výsledků z průzkumu je nutné zajistit dostatečný počet respondentů. Průzkumu se zúčastnilo celkem 75 lidí ve věku od 15 do 26 let. U většiny respondentů se jedná o studenty ve věkové kategorii od 21 do 26 let, jedná se o 50% respondentů. Co se týká dosaženého vzdělání dotazovaných lidí, 45% respondentů bylo středoškolského vzdělání s maturitou, 44% respondentů bylo se základním vzděláním, 7% dotazovaných mělo vysokoškolské vzdělání a 4% odpovídajících bylo vyučeno bez maturity. Převážná většina dotazníků je vyplněna ručně, jen malá část dotazníků je v elektronické podobě, jelikož byly zaslány elektronickou poštou.

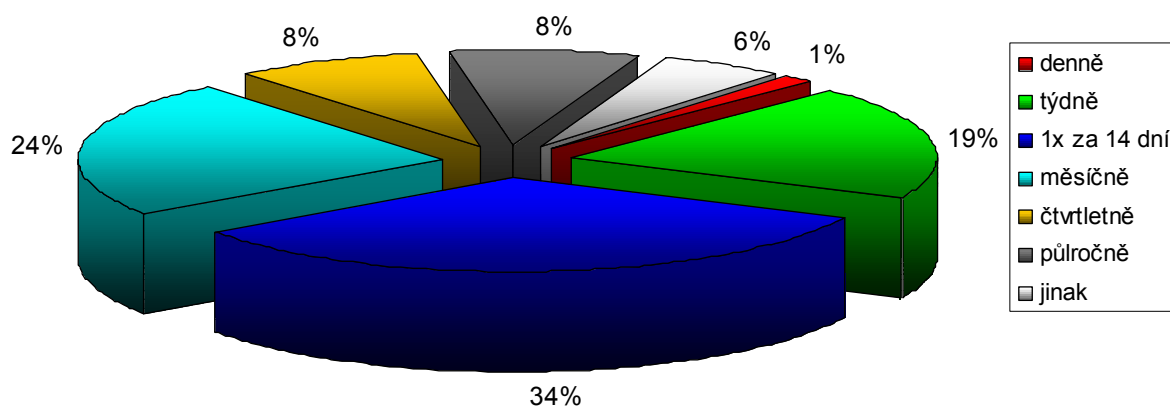

6.4 Hodnocení a interpretace výsledků

6.4.1 Četnost navštěvování knihovny

Jak často navštěvujete knihovnu?	
denně	1
týdně	14
1x za 14 dní	24
měsíčně	17
čtvrtletně	6
půlročně	6
jinak	4

tab. č. 1 Četnost navštěvování knihovny

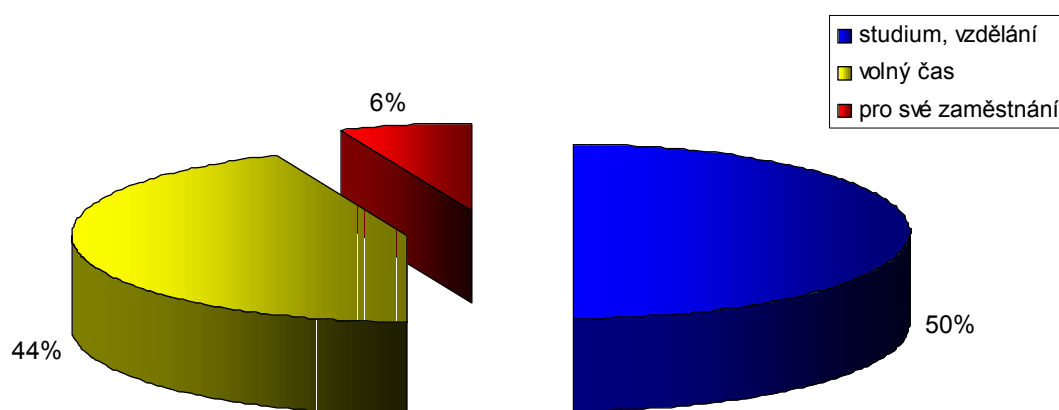
graf č. 1 Četnost navštěvování knihovny

Jak je z grafu patrné, převážná většina dotazovaných mladých lidí navštěvuje knihovnu 1x za 14 dní, což je příznivé, s přihlédnutím na skutečnost, že se z převážné části jednalo o studenty, kteří tedy nemusí mít čas navštěvovat knihovnu pravidelně. Denně knihovnu navštěvuje pouhé 1% mladých lidí. Knihovna by měla z této skutečnosti vycházet a snažit se přimět mladé lidi k častější návštěvě.

6.4.2 Účel využívání knihovny

Pokud využíváte služby knihovny, za jakým účelem?	
studium, vzdělání	54
volný čas	47
pro své zaměstnání	7

tab. č. 2 Účel využívání knihovny

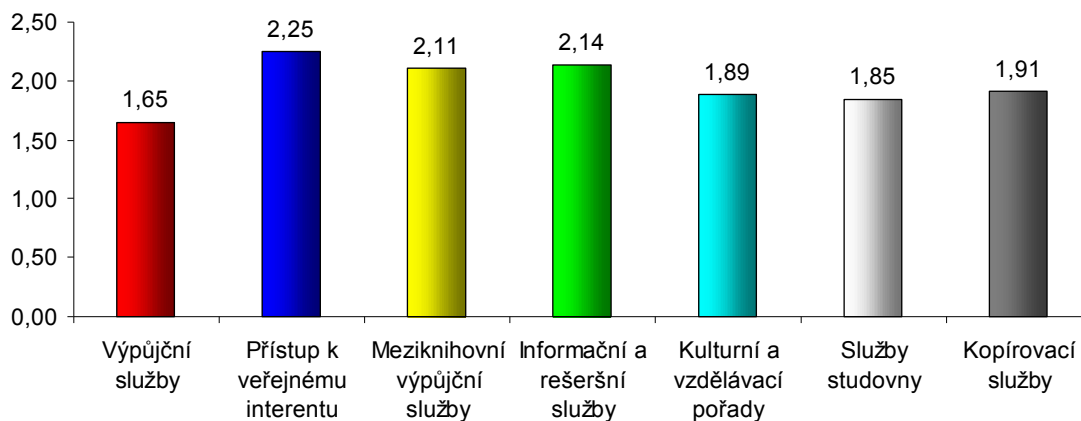
graf č. 2 Účel využívání knihovny

Z grafu vyplývá, že nejčastějším důvodem využití služeb knihovny je studium a vzdělání. Tento výsledek je příznivý. Znamená to, že knihovna je stále hlavním zdrojem informací, přestože jí velmi silně konkuruje internet, který je rychlejší a pohodlnější. Druhým nejčastějším účelem návštěvy knihovny je volný čas, což je také velmi příznivý výsledek. Je potěšitelné, že mladí lidé tráví volný čas četbou knih, přestože mají mnoho jiných možností trávení volného času v podobě počítače, internetu či televize. Považuji za velmi důležité u mladých lidí podporovat četbu jako jednu z hlavních možností, jak zaplnit volný čas. Tyto výsledky odpovídají zaměření knihovny, tj. poskytovat návštěvníkům odpočinek, zábavu, vzdělávání, a také jejímu poslání – být kulturním, informačním a vzdělávacím centrem, dostupným všem vrstvám občanů.

6.4.3 Hodnocení služeb knihovny

Jak hodnotíte tyto služby?	
Výpůjční služby	1,65
Přístup k veřejnému internetu	2,25
Meziknihovní výpůjční služby	2,11
Informační a rešeršní služby	2,14
Kulturní a vzdělávací pořady	1,89
Služby studovny	1,85
Kopírovací služby	1,91

tab. č. 3 Hodnocení služeb knihovny

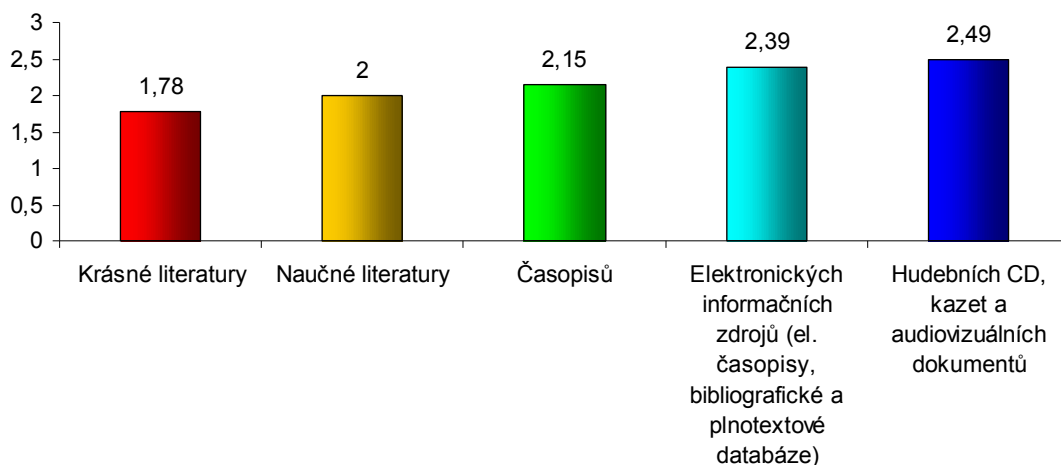
graf č. 3 Hodnocení služeb knihovny

Z nabídky služeb knihovny jsou nejlépe hodnoceny výpůjční služby, nejhůře přístup k internetu. Celkově jsou služby hodnoceny velmi dobře, průměrná známka se pohybuje mezi známkou 1 a 2.

6.4.4 Hodnocení nabídky knihovního fondu

Jak hodnotíte nabídku knihovního fondu?	
Krásné literatury	1,78
Naučné literatury	2
Časopisů	2,15
Elektronických informačních zdrojů (el. časopisy, bibliografické a plnotextové databáze)	2,39
Hudebních CD, kazet a audiovizuálních dokumentů	2,49

tab. č. 4 Hodnocení nabídky knihovního fondu

graf č. 4 Hodnocení nabídky knihovního fondu

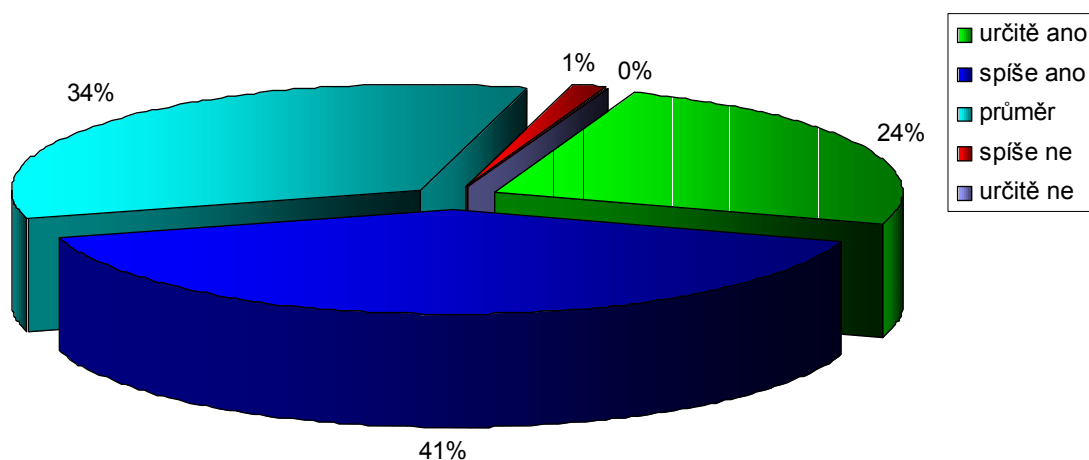
Nabídka knihovního fondu byla ohodnocena známkou 1,7 až 2,5. Nejhůře byly hodnoceny audiovizuální dokumenty a hudební CD. Respondenti měli mnoho připomínek k nabídce knihovního fondu. Bohužel, i když knihovna usiluje o co nejlepší nabídku také díky tomu, že v posledních letech jí zřizovatel poskytuje více financí na nákup knihovního fondu, nemůže uspokojit všechny své čtenáře. Mladí lidé projevili velký zájem o půjčování hudebních CD a filmů na DVD, avšak tuto službu v knihovně postrádají. Důvodem, proč toto přání nemůže být v blízké době splněno je, že půjčování hudebních nosičů je ošetřeno smlouvami s autorským svazem a společnostmi Integram a Dillia. Tyto smlouvy knihovně dovolují absenčně půjčovat pouze zvukové hudební

nosiče. Půjčování zvukově obrazových hudebních DVD není v knihovnách dovoleno. Taktéž není knihovnám dovoleno půjčovat filmy na DVD. Knihovně se však podařilo podepsat smlouvu se společností Bontonfilm, na jejímž základě může půjčovat DVD, které má Bontonfilm v distribuci. Pokud filmy některých režisérů společnost nenabízí, v knihovně ho čtenáři, bohužel, nenajdou. Další připomínkou ze strany čtenářů byla skutečnost, že v knihovně se nabízí málo novinek a dlouhá čekací doba, než se nově vydané knihy objeví i v regálech knihovny. Důvodem, proč jsou nové knihy, které jsou již dostupné v knihkupectví, v knihovně k dispozici až za poměrně dlouho dobu, je proces zpracování knihy, který nejde zkrátit. Zpracováním knihy se myslí dlouhý proces počínajícím objednáním knihy od dodavatele až po katalogizační zpracování a technické zpracování knihy (razítkování, olepení rozlišovacími značkami). Takto zpracované knihy jsou okamžitě distribuovány do knihoven. Celý proces je ještě prodlužován čekáním na dodání knihy, následnou kontrolou správnosti knihy a zaplacením faktur. Dalším důvodem je fakt, že přestože v ČR vychází ročně cca 17 000 titulů v českém jazyce, knihovna je schopna zakoupit a zpracovat pouze cca 3 400 titulů v 30 000 exemplářích ročně. Z toho je patrné, že ne všechny novinky v knihkupecké síti je knihovna schopna obstarat (Kotrousová, 2010).

6.4.5 Spokojenost s rozsahem a kvalitou prostor knihovny

Jste spokojen/a s rozsahem a kvalitou prostor knihovny?	
určitě ano	18
spíše ano	30
průměr	25
spíše ne	1
určitě ne	0

tab. č. 5 Spokojenost s rozsahem a kvalitou prostor knihovny

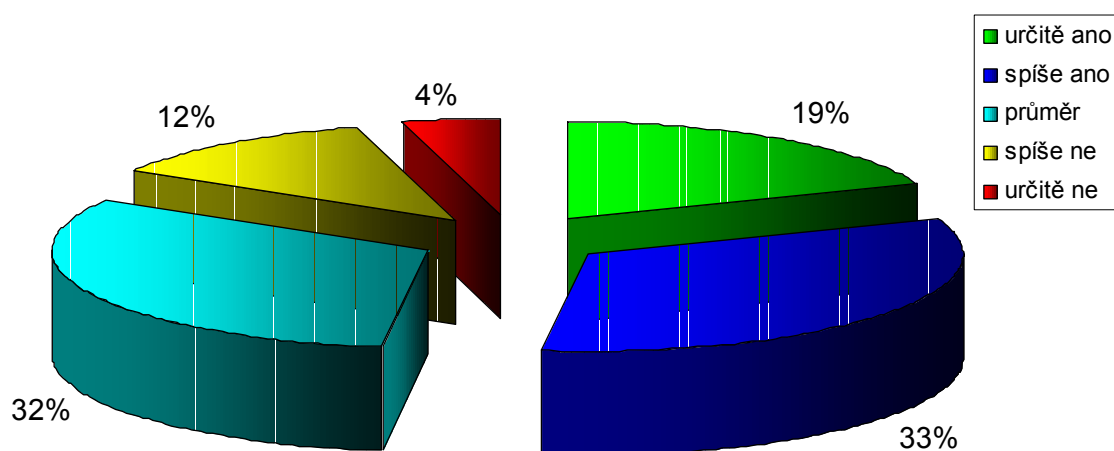
graf. č. 5 Spokojenost s rozsahem a kvalitou prostor knihovny

Účastníci průzkumu jsou většinou spokojeni s rozsahem a kvalitou prostor knihovny. Přesto by někteří čtenáři uvítali možnost místa k odpočinku, kde by si mohli na chvíli odpočinout, v pohodlí pročíst knížku, nebo kde by mohli využít vlastní notebook s připojením k internetu. Knihovna nedostatek větších prostor pociťuje také. S přibývajícím knihovním fondem nastávají problémy s místem, protože její snahou je, co nejvíce knih nabídnout návštěvníkům ve volném výběru. Velikost knihovny závisí také na tom, zda jsou v dané části města k dispozici vhodné prostory ve vlastnictví města Plzně.

6.4.6 Hodnocení sociálního zázemí knihovny

Jste spokojen/a se sociálním zázemím knihovny? (oddechové prostory, WC)	
určitě ano	14
spíše ano	24
průměr	23
spíše ne	9
určitě ne	3

tab. č. 6 Hodnocení sociálního zázemí knihovny

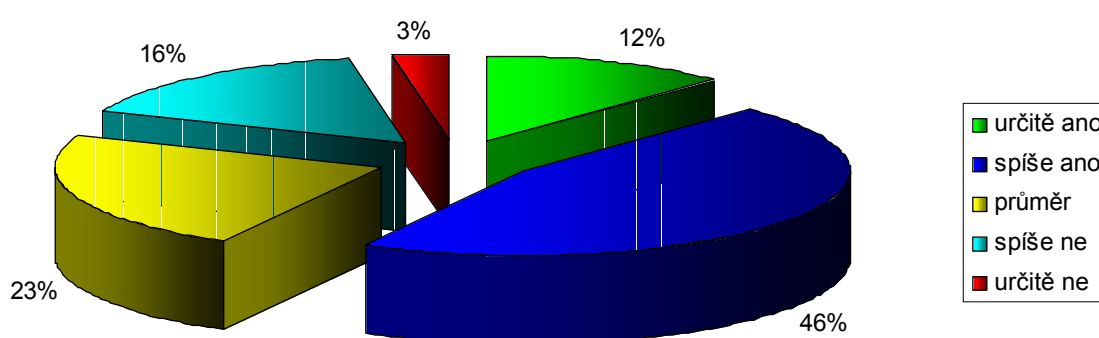
graf č. 6 Hodnocení sociálního zázemí knihovny

Sociální zázemí knihovny je respondenty hodnoceno jako poměrně slabá stránka některých provozů knihovny, i když 19 % respondentů hodnotilo sociální zařízení knihovny jako výborné a 33 % respondentů hodnotilo jako velmi dobré, 4 % není spokojeno vůbec. Knihovna si je nevyhovující úrovně sociálního zázemí v ústřední budově knihovny vědoma. Proto také již léta usiluje o postavení nové budovy knihovny, která by odpovídala požadavkům pro veřejnou instituci tohoto typu.

6.4.7 Spokojenost s technickým vybavením knihovny

Považujete počítačové vybavení určené pro přístup k informacím za dostatečné?	
určitě ano	9
spíše ano	34
průměr	17
spíše ne	12
určitě ne	2

tab. č. 7 Spokojenost s technickým vybavením knihovny

graf. č. 7 Spokojenost s technickým vybavením knihovny

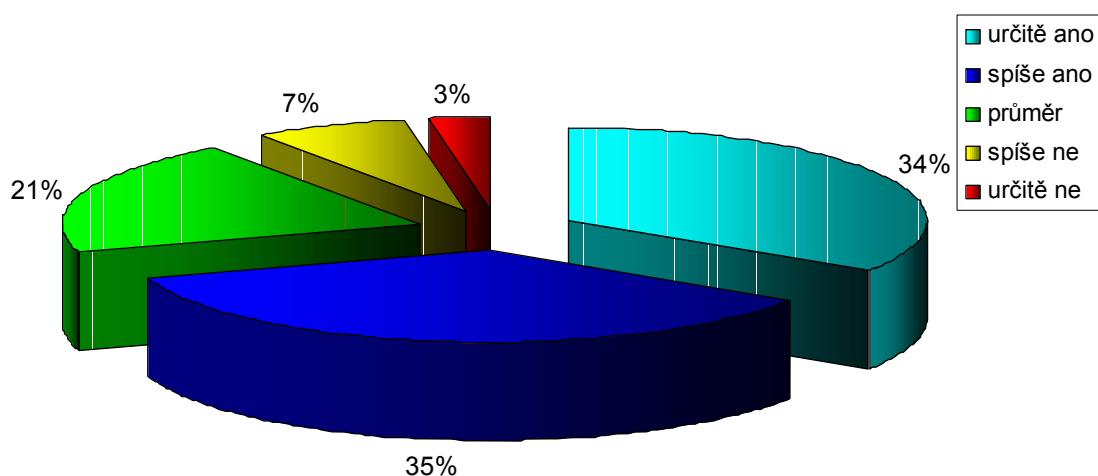
Spokojenost s technickým vybavením ohodnotilo 12 % respondentů jako výbornou, 46% technické vybavení shledává za velmi dobré a 3% respondentů spokojena nejsou. Knihovna je limitována prostorem vhodným pro umístění počítačů tak, aby to nebylo na úkor ostatních návštěvníků, ale i možnostmi datové sítě, kdy v daném objektu může být vyčerpána její kapacita. Proto je také v některých knihovnách nabízen bezdrátový příjem internetu, kde má návštěvník možnost připojit vlastní notebook. Knihovna disponuje 74 počítači pro veřejnost, z nich ty méně kvalitní slouží jako on-line katalogy. Není v silách knihovny počítače neustále obnovovat, přesto se snaží, aby mezi nimi nebyl žádný počítač starší 5 let. V současné době probíhá výměna části počítačů za nové.

6.4.8 Vstřícnost pracovníků knihovny

Jsou pracovníci knihovny při řešení problému vždy vstřícní ?	
určitě ano	25
spíše ano	26
průměr	15
spíše ne	5
určitě ne	2

tab. č. 8 Vstřícnost pracovníků knihovny

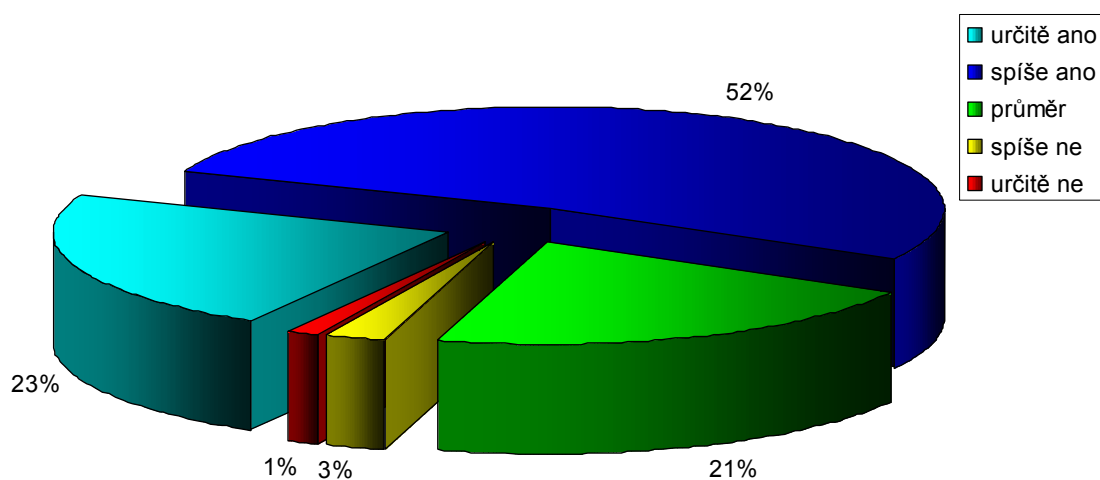
graf č. 8 Vstřícnost pracovníků knihovny

Je potěšitelné, že 34 % respondentů hodnotí vstřícnost pracovníků knihovny jako výborné, 35 % jako velmi dobré a pouhá 3% respondentů nejsou s přístupem pracovníků vůbec spokojena. Povinností všech pracovníků knihovny je chovat se k návštěvníkům slušně a vstřícně. V případě, že se tak neděje, možností pro zjednání nápravy je písemné upozornění adresované ředitelce knihovny, ve kterém bude popsán konkrétní případ se stížností na konkrétního pracovníka.

6.4.9 Úroveň odborných znalostí pracovníků knihovny

Mají podle Vás pracovníci knihovny dostatečnou úroveň odborných znalostí, aby mohli odpovídat na Vaše dotazy?	
určitě ano	17
spíše ano	39
průměr	16
spíše ne	2
určitě ne	1

tab. č. 9 Úroveň odborných znalostí pracovníků knihovny

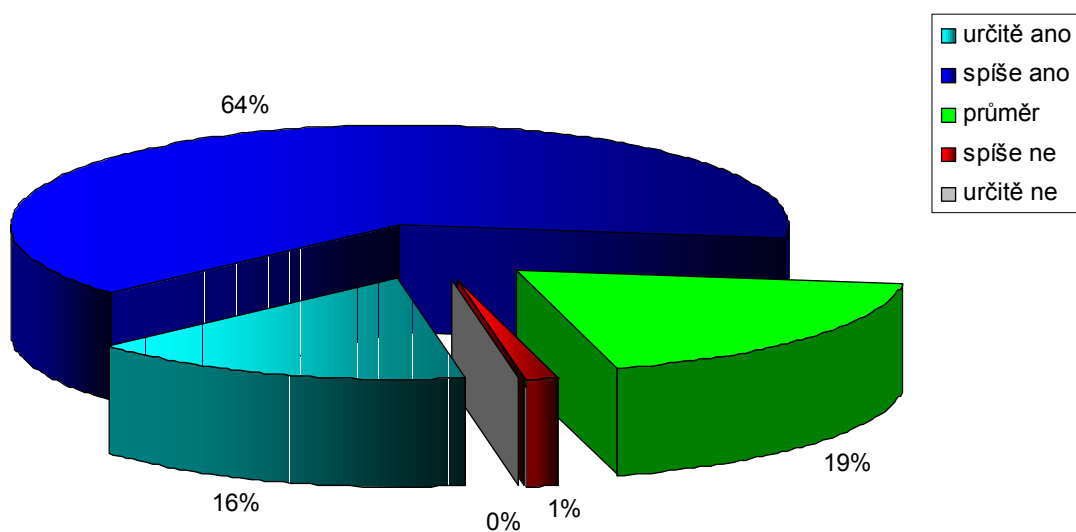
graf č. 9 Úroveň odborných znalostí pracovníků knihovny

Úroveň odborných znalostí pracovníků knihovny hodnotilo 75% respondentů kladně. Na základě výsledků vyplývá, že většina mladých uživatelů je s úrovní odborných znalostí u pracovníků knihovny spokojená. Pracovníka knihovny považují za osobu vstřícnou, vzdělanou a ochotnou.

6.4.10 Celková úroveň služeb knihovny

Jak hodnotíte celkovou úroveň služeb poskytovaných knihovnou?	
určitě ano	12
spíše ano	47
průměr	14
spíše ne	1
určitě ne	0

tab. č. 10 Celková úroveň služeb knihovny

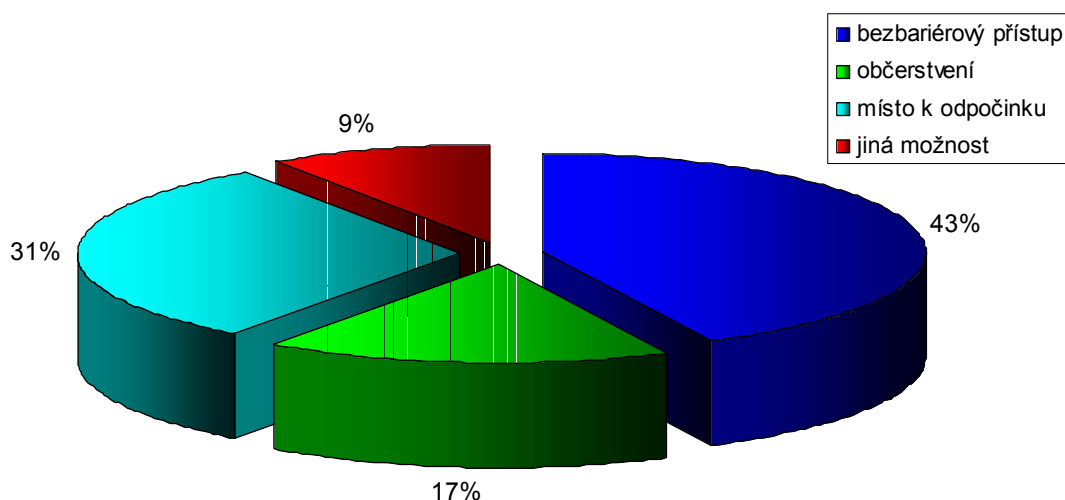
graf č. 10 Celková úroveň služeb knihovny

Celková úroveň služeb knihovny je 80 % respondentů hodnocena jako výborná a velmi dobrá.

6.4.11 Služby, které uživatelé knihovny postrádají

Jakou službu v knihovně postrádáte?	
bezbariérový přístup	32
občerstvení	13
místo k odpočinku	23
jiná možnost	7

tab. č. 11 Služby, které uživatelé knihovny postrádají

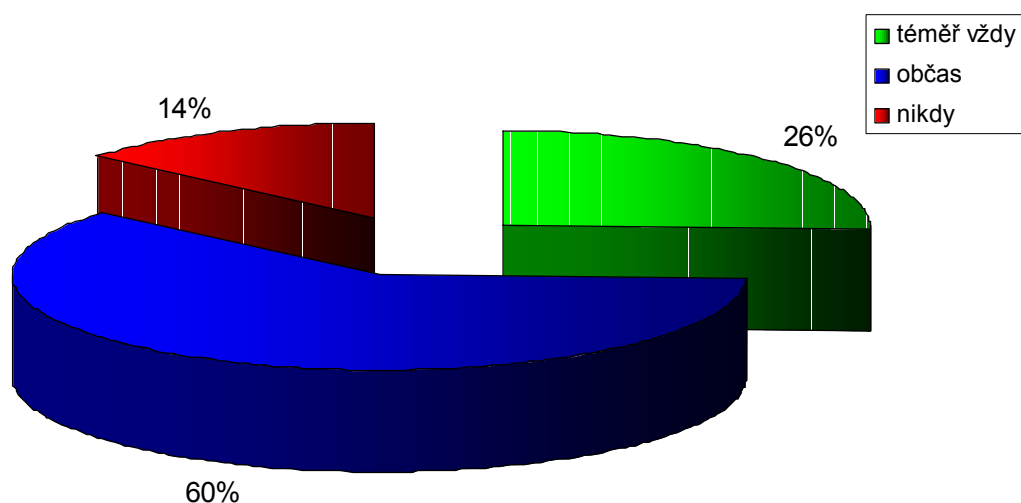
graf č. 11 Služby, které uživatelé knihovny postrádají

Na otázku, jakou službu v knihovně postrádají nejvíce, odpovědělo 43% respondentů, že jim v knihovně chybí bezbariérový přístup. Opět se jedná o problém, kterého si je knihovna plně vědoma. Tento problém se týká především několika malých knihoven, umístěných v patře bez výtahu. Z velkých knihoven se jedná pouze o jednu knihovnu, která je umístěna v soukromém objektu. Ve všech knihovnách, kde to bylo možné, byl vybudován bezbariérový přístup zřízením výtahu nebo plošiny pro vozičkáře. Knihovna bude nadále usilovat o zlepšení přístupnosti ve všech svých pobočkách. Závisí to však na možnostech a vstřícnosti majitelů objektů, ve kterých knihovny sídlí. Dalších 34% respondentů odpovídalo, že v knihovně postrádají možnost místa k odpočinku a 19% respondentů by uvítalo možnost občerstvení v knihovně.

6.4.12 Četnost využívání knihovny při řešení školního či pracovního úkolu

Jak často při vypracovávání školního či jiného pracovního úkolu používáte knihovnu?	
téměř vždy	19
občas	45
nikdy	10

tab. č. 12 Četnost využívání knihovny při řešení školního či pracovního úkolu

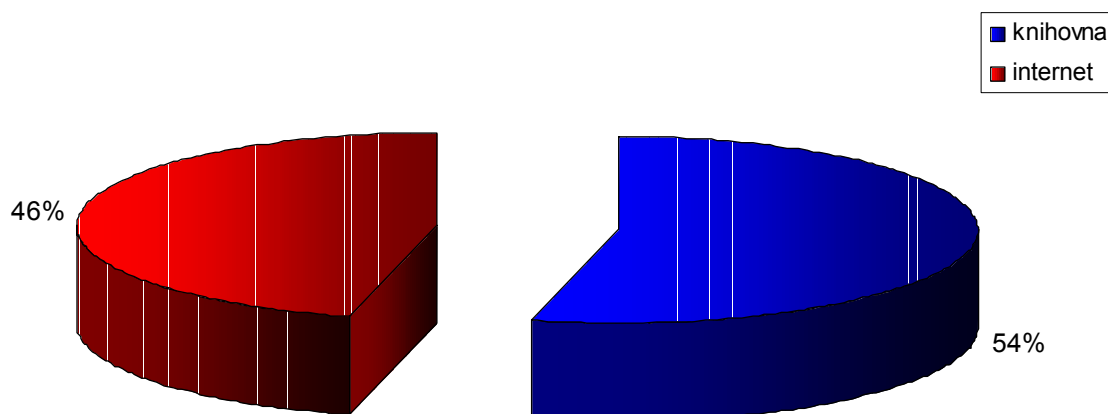
graf č. 12 Četnost využívání knihovny při řešení školního či pracovního úkolu

Na otázku, jak často mládež využívá knihovnu při vypracovávání nějakého školního či jiného úkolu nejvíce, odpovědělo 60% respondentů, kteří knihovnu používají občas, 26% odpovídajících knihovnu využívá téměř vždy a 14% respondentů knihovnu pro vypracování školního či jiného úkolu nepoužívá vůbec.

6.4.13 Zdroj pro vyhledání kvalitních, hodnotných informací

Jaký zdroj použijete v případě, že hledáte kvalitní, hodnotné informace?	
knihovna	50
internet	43

tab. č. 13 Zdroj pro vyhledání kvalitních, hodnotných informací

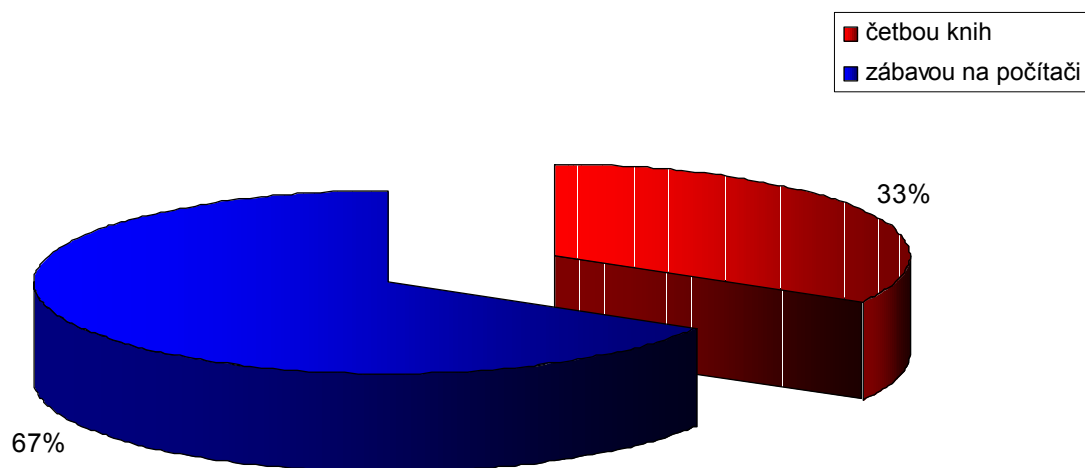
graf č. 13 Zdroj pro vyhledání kvalitních, hodnotných informací

Příznivý výsledek pro knihovnu přinesla otázka, kterou jsem se mladých lidí ptala, jakému zdroji dávají přednost, zda knihovně či internetu, pokud chtějí najít kvalitní, hodnotné informace. 54% respondentů odpovědělo, že využívá raději knihovnu a zbylých 46% odpovídajících zvolilo možnost internetu. Je tedy potěšitelné, že většina mladých lidí stále upřednostňuje pro získání hodnotných informací knihovnu před internetem.

6.4.14 Trávení volného času

Volného času trávíte více	
četbou knih	25
zábavou na počítači	50

tab. č. 14 Trávení volného času

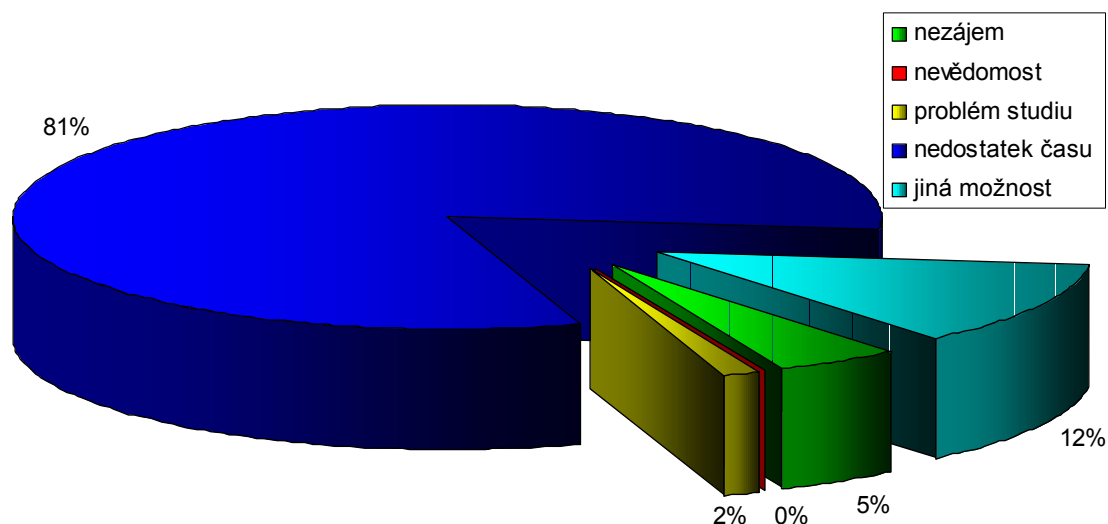
graf č. 14 Trávení volného času

Otázka, zda tráví mladí lidé volný čas více četbou knih či zábavou na počítači, přinesla již méně příznivé výsledky. Pouhých 33% respondentů si pro strávení volného času zvolí četbu knihy a celých 67% mladých lidí se raději zabaví na počítači.

6.4.15 Důvod nenavštěvování knihovny

Pokud nenavštěvujete knihovnu, je to z důvodu:	
nezájem	3
nevědomost	0
studijní problémy	1
nedostatek času	53
jiná možnost	8

tab. č. 15 Důvod nenavštěvování knihovny

graf č. 15 Důvod nenavštěvování knihovny

Pokud mladí lidé nenavštěvují knihovnu, hlavním důvodem je pro 81% respondentů nedostatek času. 5% odpovídajících knihovnu nenavštěvují z důvodu nezájmu, 2% mladých lidí knihovnu nenavštěvuje z důvodu studijních problémů a 12% respondentů z jiných důvodů. Často ovšem dodávali, že pokud využívají internet, tak většinou z důvodu, aby na internetu našli vhodné zdroje, které si poté jdou vypůjčit do knihovny. Což shledávám jako pochopitelné, jelikož je mnohem rychlejší si na internetu nalézt ověřené zdroje, přečíst si k nim recenzi, porovnat je a až poté jít do knihovny danou knihu vyhledat a vypůjčit.

6.5 Shrnutí

Již ze samotného průzkumu, který jsem zaměřila nejen na hodnoty současných mladých lidí, ale i na jejich spokojenost či nespokojenost se službami knihoven, vyplývá, že mladí lidé patří mezi velmi kritickou a náročnou skupinu uživatelů knihovny. Průzkum ukazuje, že mládež v knihovně spatřuje kulturní centrum, které jim nabídne nejen hodnotné a rychlé informace, ale i kulturní zážitky, pohodlí a kvalitní technické vybavení.

Knihovnu vnímají jako důležité místo, které by mělo být lidem nadosah, a to v kteroukoliv hodinu. Přestože se knihovny snaží čtenářům přizpůsobit svou otevírací dobu v té největší míře, stále se čtenářům zdá nedostatečná a doporučili by knihovně rozšíření otevíracích hodin. Velmi často bylo během průzkumu u mladých lidí vyřčeno přání tzv. „nočního čtení“. Čtenáři by rádi uvítali alespoň některé dny, které by měly rozšířenou pracovní dobu až do nočních hodin.

ZÁVĚR

Knihovna by měla věnovat pozornost nejen správnému složení svého fondu, ale také uzpůsobení vzhledu knihovny a vybavení. Mladí lidé dávají přednost spíše spojení knihovny jakožto informačního centra, kde načerpají nové poznatky, a knihovny jakožto místa k odpočinku, kde lidé zapomenou na své všední starosti a problémy a budou se moci odreagovat. Na základě průzkumu mohu říci, že knihovna se pozvolna začíná přetvářet v jakési kulturní místo, kde se lidé setkávají nejen za účelem půjčení knih, ale také za účelem relaxace, seznámení s novými lidmi nebo diskusí na určité téma. Již u mnoha větších knihoven můžeme pozorovat jejich přerod z obyčejné nezajímavé knihovny v moderní budovu nabízející širokou škálu možností.

Na základě získaných výsledků z průzkumu si troufám říci, že knihovna se dostává velmi rychle do povědomí mladých lidí a z velké části ovlivňuje jejich budoucí vývoj a rozhodování v jejich budoucím životě. Konkrétně Knihovna města Plzně nabízí svým čtenářům od raného věku mnoho kulturních představení, zájmových a zábavních kroužků, besed a pořadů. Je to pro knihovnu možnost, jak oslovit mládež, nabídnout jim své služby a přesvědčit je o tom, že knihovna není pouze místo, kde se půjčují a vracejí knížky, ale je to jakési „útočiště“ pro každého čtenáře, který si potřebuje rozšířit své obzory, zabavit se, povzbudit či jen v klidu posedět mezi lidmi a získat nové zážitky a znalosti.

Knihovně města Plzně bych doporučila, pokud je to v jejích možnostech, pořádání tzv. nočního čtení, alespoň jednou měsíčně. Čtenáři knihovny by tuto novinku jistě uvítali, jelikož ji ve svých připomínkách sami doporučují. Se stejnou radostí by uživatelé knihovny uvítali i umístění občerstvovacích automatů v prostorách knihovny. S touto službou, velmi úzce souvisí další připomínka ze strany čtenářů, a tou je vytvoření místa k odpočinku a občerstvení.

Seznam použité literatury

1. ANDRLOVÁ, Anna; DVOŘÁKOVÁ, Michaela; HRUŠKOVÁ, Blanka. *Role knihovny v ekonomickém prostředí informační společnosti*. Ikaros : elektronický časopis o informační společnosti. 2009, roč. 13, č. 2 [cit. 2010-2-22]. Dostupné z WWW: < <http://www.ikaros.cz> > ISSN 1212-5075.
2. BARBANTE, Margherita. "Get Caught Reading": Holiday Time Means Reading Time! Orana [online]. 2003, vol. 39, iss. 3 [cit. 2009-12-11], s. 18-19. Dostupné z WWW: <<http://web.ebscohost.com>>. ISSN 0045-6705.
3. BERTRAMS, Karen; MOSCH, Monique. The Library of 100 Talents. *Information Professional*. 2009, no. 1, s. 20-23. Dostupné také komerčně z WWW: <<http://csaweb102v.csa.com> >. ISSN 1358-5328.
4. BRODIE, Carolyn S. Sharing Stories : storytelling Suggestions. *School Library Media Activities Monthly*. 2001, vol. 18, no. 4, s. 33-34. Dostupné také komerčně z WWW: <<http://www.eric.ed.gov> >. ISSN 0889-9371.
5. CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 376 s. ISBN 978-80-244-2295-4.
6. ČUMPLOVÁ, Ludmila; HANZOVÁ, Marie. *Školní knihovny a výchova k práci s informacemi*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělání, 1993. 30 s. ISBN 80-211-0161-X.
7. ČUMPLOVÁ, Ludmila; KUHNOVÁ, Irena. *Školní knihovny v zahraničí : zkušenosti z některých zemí*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělání, 1991. 21 s. ISBN 80-211-0108-3.
8. DAVIDOVÁ-TURČÍNOVÁ, Eva. *Dospívající mládež, její volný čas a kulturní zájmy : shrnující studie z výzkumného úkolu „Kulturní zájmy a potřeby mládeže“*. Praha : Osvětový ústav v Praze, 1967. 74 s.
9. DOROTÍKOVÁ, Soňa. *Filosofie hodnot : problémy lidské existence, poznání a hodnocení*. Praha : Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1998. 162 s. ISBN 80-86039-79-X.
10. EYRE, Richard. *Jak naučit děti hodnotám*. Praha : Portál, 2000. 156 s. ISBN 80-7178-360-9.
11. GILL, Phillip. *Služby veřejných knihoven : směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj*. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002. 127 s. (Aktuality SKIP ; sv. 20). Dostupné také na WWW: <<http://archive.ifla.org/VII/s8/news/pg01-cz.pdf>>. ISBN 80-85851-14-8.

12. HIBNER, Holly; KELY, Marry. Not Just for the Kids. *Public Libraries*. 2008, vol. 47, iss. 4, s. 7-9. Dostupné také komerčně z WWW: <<http://web.ebscohost.com>>. ISSN 0163-5506.
13. HUDEČEK, Jaroslav. *Hodnotové orientace v motivační sféře osobnosti*. Praha : Academia, 1986. 95 s. : schémata.
14. HYHLÍK, František. *Psychologie mladého čtenáře*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1963. 139 s. (Edice státních vědeckých knihoven).
15. KELLER, J; GÁL, F.; FRIČ, P. *Hodnoty pro budoucnost*. Praha : G plus G, 1996. 94 s. (Zde a nyní). ISBN 80-901896-4-4.
16. KOTROUSOVÁ. *Knihovna města Plzně, p.o.* [online]. c2010, poslední revize 10.11. 2009 [cit. 18.4. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.kmp.plzen-city.cz/>>.
17. KRIŽANOVÁ, Anna. *Deti a mládež – čitatelia a nečitatelia*. Martin : Matica slovenská, 1991. 63 s. (Bulletin o práci s knihou medzi deťmi a mládežou; č. 69).
18. KRAUS, Blahoslav. *Jak žije středoškolská mládež na počátku XXI. století*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2004. 171 s. ISBN 80-7041-738-2.
19. KRAUS, Blahoslav. *K současným problémům mládeže*. Praha : Horizont, 1990. 93 s. ISBN 80-7012-027-4.
20. KRAUS, Blahoslav. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno : Paido, 2006. 156 s. (Edice pedagogické literatury). ISBN 80-7315-125-1.
21. KUBĚNOVÁ, Nad'a. *Funkce školní knihovny a dalších cvičných zařízení v odborné výuce : informační příručka vydaná u příležitosti 25. výročí vzniku knihovnické školy v Brně*. Brno : Střední knihovnická škola, 1977. 28 s.
22. MACEK, Petr. *Adolescence : psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 208 s. : il. ISBN 80-7178-348-X.
23. MILLER, Pat. Library Tactics to Encourage Reading. *Library Media Connection* [online]. 2004, vol. 22, iss. 4 [cit. 2009-12-11], s. 14-19. Dostupné z WWW: <<http://web.ebscohost.com>>. ISSN 1542-4715.
24. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Bílá kniha : národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001. Dostupné také na WWW <<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>>.

25. NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE. *Mládež České republiky : informační publikace o dětech a mládeži v České republice*. Praha : Česká rada dětí a mládeže, 2008. 29 s. Dostupné také z WWW : <http://www.crdm.cz/download/publikace/mladez-CR-web.pdf>. ISBN
26. ROSENTHAL, Irene. A Proposal to “Leave No Library Behind” in the “No Child Left Behind” Campaign. *Interface*. 2004, vol. 26, iss. 4, s. 2-4. Dostupné také z WWW: <http://web.ebscohost.com>. ISSN 0270-6717.
27. SAK, Petr. Proměny české mládeže : česká mládež v pohledu sociologických výzkumů. Praha : Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.
28. TRÁVNÍČEK, Jiří. Čteme ? : obyvatelé české republiky a jejich vztah ke knize. Brno : Host, 2008. 207 s. ISBN 978-80-7294-270-1.
29. TOWNSEND, John. *Hranice a dospívající*. Praha : ČBS, 1985. 247 s. ISBN 978-80-7255-191-0.
30. VAN LINDEN TOL, Paul et.al. Reaching Out to Middle and High School. *Public Libraries*. 2005, vol. 44, iss. 2, s. 65-85. Dostupné také z WWW: <http://web.ebscohost.com>. ISSN 0163-5506.

Seznam příloh

Příloha č. 1 : Dotazník „Změny v hodnotových orientacích u mladých lidí“.....	63
---	----

Dotazník na téma: ZMĚNY V HODNOTOVÝCH ORIENTACÍCH U MLADÝCH LIDÍ

Zaměřeno na Knihovnu města Plzně

V dnešní době se nám nabízejí nové možnosti komunikace a získávání informací a s tím úzce souvisí role knihovny. Jakožto studentka 3. ročníku na FF UK v Praze se o toto téma zajímám a zabývám se jím ve své bakalářské práci. Prosím o vyplnění dotazníku, který mi poslouží jako součást zmíněné práce.

1. Jak často navštěvujete prostory knihovny? Zaškrtněte X

Denně	Týdně	1 za 14 dní	Měsíčně	Čtvrtletně	Půlročně	Jinak

2. Pokud využíváte služby knihovny, za jakým účelem? (můžete zvolit více možností):

- a) studium, vzdělání
- b) volný čas
- c) pro své zaměstnání

3. Jak hodnotíte tyto služby? Zaškrtněte X (1-výborný, 2-velmi dobrý, 3-uspokojivý, 4-dostatečný, 5-nedostatečný, N-nevyužívám)

	1	2	3	4	5	N
Výpůjční služby						
Přístup k veřejnému internetu						
Meziknihovní výpůjční služby						
Informační a rešeršní služby						
Kulturní a vzdělávací pořady						
Služby studovny (čítárny)						
Kopírovací služby						

4. Jak hodnotíte nabídku knihovního fondu? Zaškrtněte X (1-výborný, 2-velmi dobrý, 3-uspokojivý, 4-dostatečný, 5-nedostatečný, N-nevyužívám)

	1	2	3	4	5	N
Krásné literatury						
Naučné literatury						
Časopisů						
Elektronických informačních zdrojů (el. časopisy, bibliografické a plnotextové databáze)						
Hudebních CD, kazet a audiovizuálních dokumentů						

5. Jste spokojen/a s rozsahem a kvalitou prostor knihovny?

- a) b) c) d) e)

Připomínky k otázce:

6. Jste spokojen/a se sociálním zázemím knihovny? (oddechové prostory, WC)

- a) b) c) d) e)

Připomínky k otázce:

7. Považujete počítačové vybavení určené pro přístup k informacím za dostatečné?

- a) b) c) d) e)

8. Jsou pracovníci knihovny při řešení problému vždy vstřícní?

- a) b) c) d) e)

9. Mají podle Vás pracovníci knihovny dostatečnou úroveň odborných znalostí, aby mohli odpovídat na Vaše dotazy?

- a) b) c) d) e)

10. Jak hodnotíte celkovou úroveň služeb poskytovaných knihovnou ?

- a) b) c) d) e)

Připomínky k otázce:

11. Jakou službu v knihovně postrádáte?
- a) občerstvení
  - b) bezbariérový přístup
  - c) místo k odpočinku
  - d) jiná možnost – jaká
12. Jak často při vypracovávání školního či jiného pracovního úkolu používáte knihovnu?
- a) téměř vždy
  - b) občas
  - c) nikdy
- Připomínky k otázce:*
13. Jaký zdroj použijete v případě, že hledáte kvalitní, hodnotné informace?
- a) knihovna
  - b) internet
- Připomínky k otázce:*
14. Volného času trávíte více
- a) četbou knih
  - b) zábavou na počítači
15. Pokud nenavštěvujete knihovnu, je to z důvodu:
- a) nezájem
  - b) nevědomost
  - c) studijní problémy
  - d) nedostatek času
  - e) jiná možnost
16. Pokud jste v knihovně nenašli to, co jste hledali, co to bylo?
17. Co byste v knihovně chtěli, aby to zvýšilo Váš zájem o ni?
18. Jak si představujete knihovníka / knihovnici? (můžete popsat slovy, nebo namalovat)

19. Kolik je Vám let?

- a) <15
- b) 15-17
- c) 18-20
- d) 21-26

20. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

- a) základní nevyučen
- b) vyučen/a nebo SŠ bez maturity
- c) střední s maturitou
- d) pomaturitní, VOŠ
- e) vysokoškolské

Děkuji Vám za spolupráci ☺

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

V Praze, 20.5. 2010

Barbora Vavřinová

Jméno	Katedra / Pracoviště	Datum	Podpis